

Апрель 2009

15 (909) сон
2 — 8 апрель 2009 йил

Web-site: oilavajamiyat.uz

КИНОГА КИМЛАР КЎПРОҚ КИРАЯПТИ? 4

ёхуд катта экраннинг кичик муаммоларига бир назар

БИЗЛАР ИШЛАЯПМИЗ... 5

11 ЎЧОҚБОШИ СИРЛАРИ

Мухтарам ҳамкасблар!
Журналистика соҳасида

«ОЛТИН КАЛАМ»

IV миллий мукофоти учун халқаро танловига материаллар қабул қилиш шунинг 10 апрелигача давом этади! Ушбу нуфузли танловда қатнашинг, голиб бўлинг!

«Ташаббус — 2009»

ЭНГ МУНОСИБЛАРГА ПРЕЗИДЕНТ СОВҒАЛАРИ

Юртбошимиз ташаббуси билан ҳар йили ўтказиб келинаётган «Ташаббус» республика кўрик-танлови кичик бизнес ва тadbиркорликни ривожлантиришда алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Жорий йилнинг «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» деб номланиши энг аввало, қишлоқ жойларида аҳолининг яшаш ва ишлаш шароитларини янада яхшилаш, янги иш ўринлари яратиш, хусусий тadbиркорликка алоҳида эътибор қаратишни талаб этади.

31 март куни пойтахтимизнинг «Туркистон» санъат саройида ўтказилган кўрик-танловнинг якуний bosқичида иштирок этган микрофирмалар, кичик бизнес ва хусусий тadbиркорлик корхоналари, фермер хўжаликлари раҳбарлари, хунармандлар, амалий санъат усталарининг эришаётган ютуқлари мисолида халқимиз ҳаёти кундан кунга фаровонлашаётганидан далолат беради. Танлов якунларини sarҳисоб қилишдан олдин Маданият ва санъат кўргазма залида асосий мукофотга даъвогарларнинг намойиш этган маҳсулотлари нафақат танлов ҳаёти, балки хорижлик меҳмонларда ҳам катта қизиқиш уйғотди.

➔ 3

Истиқлол манзаралари

БОЛАЛИКНИНГ БЕҒУБОР ЛАҲЗАСИ

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

Раҳбарнинг аёл ёки эркаклиги эмас, одамгарчилиги муҳим 2

«Ҳайин»да ютқазган болалар ҳаётда ҳам ютқазди 3

«Келинни кўришим шарт эмас, ўғлимнинг пешонасига ёзилгани шу қиз экан» 5

Отасига ёзган мактубини газетамизга йўллаб, юрагини бўшатган фарзанд 6

Теледастурлар 8-10

«Нега уларда бор, бизда йўқ», дея бир пачка долларни ўғирлади... 12

Тоҳир САИДОВ:
— Ҳаёт ҳам, саҳна ҳам ёлғонни, юзсизликни кечирмайди! 16

ган одамга қандай муносабатда бўлишни олдидан ўйлаб ўтирмайсан, унга таъсир ўтказадиган муомала ўз-ўзидан юзага чиқаверади.

Умуман, шу давр мобайнида билдимки, сўзни ижобий маънодаги ишларга ундайдиган қурол сифатида ишлатиш маҳалла оқсоқоли учун жуда муҳим экан. Маҳалламизда 3600 дан зиёд аҳоли яшаса, шулардан 1300 таси аёллар. Қишлоғимиз аҳолиси ўрмон хўжалиги юмушлари билан банд. Хўжалик қошида ёғочни қайта ишлайдиган цех ишлаб турибди. Шунингдек, одамлари-

миз кўчат етиштириш билан шуғулланади. Яқинда япон сафораси кўчатини тайёрлашни ўзлаштириб, халқимизга етказиб беришмоқчи.

Инсон зоти турфа-да. Биласиз, маҳалламиз худуди Зараф-

лади. Бугун асосий эътиборни ёшларимизга қаратаётганимиз ҳам бежиз эмас. Уларни меҳнатга, китоб ўқишга ўргатолмас эканмиз, ҳаракатларимиз самарасиз бўлади. Маҳалладошларимиздан бири «Уғилларим дангасаликка эрк бергудай бўлса, дарҳол бирон ўра қаздираман, кейин эса яна шу ўрани кўмдираман. Улар кейинги гал бундай бефойда иш қилишдан кўра, бе-корчиликнинг олдини олишади» деди. Мана сизга, тарбиянинг яна бир усули. Аввало ҳар бир оилада ота қаттиққўл бўлсин, сўнги сўзни ота айтсин. Шундагина фарзандлар биз истаган инсонлар бўлиб улғайишади. Бундай тарбия кўрган фарзандлар ўз уйида ҳам шу тартибни ўрнатишади, оилалар мустақкам бўлади.

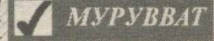
Биласизми, маънавий дунёмиз қанчалик кенг бўлса, нохушликлардан шунча узоқ юрамиз. «Биз чет элга кетмоқчимиз» дея қизлар келишади баъзан. Сўраб-тергайверсак, яхши-ёмонни, атрофда бўлаётган ҳодисаларни

ШУ СОНГА ХАБАРЛАР

БОЛАЛАРГА БАЙРАМ ТУҲФАЛАРИ

Наврўзи олам нафаси кезаётган шу кунларда юртимизнинг барча ҳудудларида бўлгани каби Оролбўйдаги қишлоқ ва овулларда ҳам бу қадимий айёмга бағишланган хайрли тадбирлар ўтказилмоқда. Тўртқўл туманидаги 16-сонли болалар бочасида Қорақалпоғистон республикаси хотин-қизлар кўмитаси ташаббуси ҳамда ҳомийлигида уюштирилган байрам кечаси ниҳо-

ятда файзли ўтди. — Албатта, ҳар бир байрамнинг ўзига хос удумлари, аънаналари бор, Айниқса, Йилбоши — Наврўзнинг ҳосияти, фазилати ўзгача, — дейди Қорақалпоғистон республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, хотин-қизлар кўмитаси раиси Арзбибе ЖАНИБЕКОВА. — Деярли ҳар бир туманда, овулда улуғ байрамимиз арафасида ҳамда шу кунларда ҳам хайрия тадбирларини ташкил этишдан мақсадимиз — ногиронлар, етим-есирлар, кексалар, кам таъминланган оилаларни бу муборақ шодиёна билан қутлаш, кўнглини кўтариш, бир сўз билан айтганда, ҳам маънавий, ҳам моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш.

Ҳар қандай байрам энг аввало болажонларга бир дунё қувонч, севинч улашади. Тўртқўллик бочча тарбияланувчилари ҳам шу кўни уйларига турли хил совға-саломлар, китобу уйинчоқлар олиб боришганларида улар билан бирга ота-оналари ҳам суғунишиб, байрам ташкилотчилари ва ҳомийларига самимий миқнатдорчилик билдирдилар. **Авазжон БЕКМУРОВА, «Оила ва жамият» мухбири, Қорақалпоғистон республикаси**

ЖИЗЗАХНИНГ ЎЗИДА ДАВОЛАШАДИ

Бугунги кунда мамлакатимизнинг турли бурчакларида замонавий тиббиёт усулалари билан жиҳозланган иншоотлар кўпайгани ҳақли равишда эътироф этилмоқда. Қиёс қилинадиган бўлса, бундан ўн йилча аввал қанчадан қанча қишлоқ ва овуллар аҳолиси оддийгина муолажа учун туман ёки шаҳар марказларида овра бўлиб юришарди. Энди эса...

— Худди шундай қулайлик Жиззах шаҳар марказий шифохонасида амалга оширилди. — дейди шаҳар тиббиёт бирлашмаси бош шифокори Мухтор СУННАТИЛЛАЕВ. — Режали жарроҳлик бўлими ҳузурида алоҳида 30 ўринли 60 миллион сўмликдан иборат қурилиш ишлари амалга оширилиб, «Травматология ва ортопедия» бўлими ишга туширилди. Ана энди тўғма ногиронлар, таянч ҳаракат тизими бузилган ва турли хилдаги травматик жароҳатлар олган беморлар пойтахт ёки Самарқандга бориб юрмайди, аксинча, шу ернинг ўзида замонавий оператив жарроҳлик йўли билан даволанади.

Яқин кунларда фан номзоди, олий ва биринчи тоифали 14 нафар малакали шифокор хизмат қилаётган маъруз бўлима яна махсус тиббиёт усулалари келтирилиши мўлжалланяпти. **Ўқтам АБДУЛЛАЕВ, «Оила ва жамият» мухбири.**

МАҲАЛЛАНИ АЁЛ БОШҚАРСА ҲАМ ОИЛАДА ОТА УСТУН БЎЛСИН

Бунда албатта раҳбарнинг аёл ё эркаклиги, ёши унчалик муҳим эмас. Шунинг учун бўлса керак, ўтган йилги фуқаролар йиғинлари раислари сайловида 40 ёшгача (101 нафар), ё бўлмасам 40-50 ёшгача (461 нафар) бўлган оқсоқолларнинг сони ҳам ортди. — Маҳалла оқсоқоли деганда дастлаб кўпчилик эркак кишини тасаввур қиларди, — дейди **Жомбой тумани Галакапа маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ойхумор Асадова**. — Лекин мен шу маҳаллада туғилиб ўсганман, шу ерда катта бўлган болаларнинг қандай улғайганини, ўзим тенги ва ундан катталарнинг феъл-атворини яхши биламан. Шундай экан, нега мен бу вазифадан чўчишим керак? Феълни бил-

шон дарёси ўнг қирғоғида жойлашган, ҳавоси мўстадил. Ҳатто айтишларича, соҳибқирон Амир Темуր бобомиз ҳам ҳар доим сафардан қайтаётганида, шаҳар ичкарисига киришдан аввал шу ерда тўхтаб ўтар экан. Айтмоқчиманки, гарчи мана шундай, сувимиз сероб, еримиз ҳосилдор бўлса-да, аммо уйи олдидаги томорқасига экин экишни истамайдиганлар ҳам бор. Шунингдек, яхшигина еридан унумли фойдаланмай, ака-укалар ўртасида озроққина жойга талашиб юрганлар борлиги эса бизнинг оғриқли нуқтамиз.

Тарбияни биз айнан ана шу, оғриқли нуқталардан бошлашимиз керак. Бунинг ҳаммаси эса бориб-бориб маънавиятга тақа-

тушунтирсак, «биз саёҳат қилмаётганимиз», деб баҳона тўқишади яна. Уларга қараб бош чайқаб қўёлмаймиз, яна сўзга таянамиз.

Дарвоқе, сўхбатдошимизга ҳамфикр, маслакдош, ўз кишлоғи, маҳалласида обрў топган аёллар Самарқандда кўп. Уларнинг иш юритиш усуллари, одамлар билан тил тола олиш йўлларини ҳар қанча тарғиб этсак арзийди. Зеро, вилоят хотин-қизлар кўмитаси фаоллари ҳам ана шундай жонқуяр, оиласида ҳам, маҳалла-қўйда ҳам обрў қозongan аёлларга кўпроқ ишонч билдиради.

Гулрўх МЎМИНОВА, «Оила ва жамият» мухбири, Самарқанд вилояти

ДИҚҚАТ: ЯНГИ ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ! ДИҚҚАТ: ЯНГИ ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ!

“НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА”

Одамлару одамлар, боғда битган бодомлар! Эшитмадим деманлар, эшитганлар келинлар! Йилбоши—Наврўзи олам таъриф буюраётган лаҳзаларда Она табиат, бутун борлиқ уйғонади, деймиш. Аслида-чи? Бундай файзиб кунларда энг аввало, одамзот уйғонади, унинг Кўнги олти сари дунёси кўз очади. Рухида, юрагида поклашиш, тозалиш бошланади.

Мухтарам юртдошлар! Авлод-аждодаларимиз неча минг йиллардан бери ўзларининг энг гўзал ва эъзозли сайлларидан бири сифатида қадрлаб, нишонлаб келган Наврўз бизнинг жаннатмонанд ўлкамизда айни истиқлол йилларидагина оммавий байрам сифатида ўзининг кўна ва наъқирон шакли-шамойили, миллий қиёфаси ҳамда шарқона мазмун-моҳиятига эга бўлди. Шу боис «Оила ва жамият» газетаси тахририяти ҳам ушбу айём арафасида ижодкорларни «НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА» деб номланган

ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ майдонига чорлайди!

Ушбу майдонга қалами(қамчиси эмас!) чархланганлар ўзларининг «ҚАНОТЛИ ИЛҲОМ ОТ» лари билан тушиб, мardonа курашадилар. «ПУБЛИЦИСТИКА», «ШЕЪРИЯТ», «НАСР», «ҲАЖВИЯ» ва ниҳоят, «СУРАТ»(фото ва карикатура) деб номланган майдонларимиз сизга мунтазир.

Беллашув шартлари куйидагича: компьютерда А-4 формат, бир ярим интервал оралиги, кегел 14, "TimesUZ" гарнитураси, ҳажми 5 бетгача (публицистик ва насрий асарлар учун) бўлган материаллар қабул қилинади. Қўшимча тарзда ўзингиз ҳақингизда қисқача маълумот, бир донна 10Х15 ҳажмли фотосурат илова қилинг. Материалларни газетамизнинг электрон манзили ҳамда почта орқали юборишингиз мумкин. Сезиб турибмиз, табиийки, совринларга ҳам қизикаяписиз.

Ғолибларга: **ТЕЛЕВИЗОР DVD ПЛЕЙЕРЛАР КЎЛ ТЕЛЕФОНЛАРИ ФОТОАППАРАТЛАР РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ МУКОФОТЛАР** берилади.

Шунингдек, «Оила ва жамият» саҳифаларида эълон қилинган энг яхши публицистик, насрий ва шеърый, фото ҳамда карикатура асарлари тахририят ҳисобидан 2010 йилда китоб ҳолида чоп этилади.

Барча жанрлардаги материалларни қабул қилиш мuddати 2009 йилнинг Наврўзидан 2010 йилнинг Наврўзигача.

Маълумотлар учун телефонлар: 233-28-20, 233-04-35.

ЭНГ МУНОСИБЛАРГА

ПРЕЗИДЕНТ СОВФАЛАРИ

«ТАШАББУС—2009»

(Боши 1-бетда)

Барча йўналиш ва номинациялар бўйича танлов иштирокчиларининг ютуқлари ҳар томонлама ҳолис баҳоланди.

Андижон вилояти Хўжаобод туманидаги «Барчиной» хусусий корхонаси раҳбари Раҳимберди Раҳимов йилнинг энг яхши тadbirkори, деб топилди. Сурхондарё вилоятининг Қумўртўғон туманидан Раҳимиддин Шаропов энг яхши фермер деб эълон қилинди. «Энг яхши

хунарманд» йўналишида Бухоро шахридан Алишер Ҳайдаров голиб чиқди. Уларга Ўзбекистон Республикаси Президентининг совриллари — «Матиз» автомобиллари тантанали равишда топширилди.

Шунингдек, танлов тўғрисидаги низомада белгиланган махсус номинациялар бўйича голиб, совриндорларга ҳам диплом ва мукофотлар топширилди.

Ўз мухбиримиз

УЧ КУНЛИК СЕМИНАР

давомда энг асосий вазифалар белгилаб олинди

Тошкентда Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши "Маҳалла" жамғармасининг Қорақалпоғистон республикаси, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар бўлиmlларида фуқаролар йиғинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари билан бевосита иш олиб бораётган мутахассисларнинг билим ва кўникмалари, малакаларини ошириш мақсадида уч кунлик ўқув-семинар ташкил этилди.

Маълумки, ҳудудда камида 500 та оила мавжуд бўлган шаҳар, қишлоқ ва овулларда диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи вазифаси жорий этилган эди. Бу эса ўз ўрнида шу маҳаллани ҳар томонлама мукамал ўрганиш имкониятини берди. Бу жараёнда маслаҳатчиликка сайланган оқила ва фозила аёлларимизнинг ўрни беқийёс бўлмоқда.

Семинарда таъкидланганича, ҳозирги кунда республика миқёсида маҳалла маслаҳатчилари саккиз минг нафардан ортиқчи ташкил эти-

ди. Улар маънавий муҳитга салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган турли иллатларнинг олдини олиш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, миллий анъана ва урф-одатларни тиклаш ҳамда ривожлантириш каби хайрли ишларни амалга оширмоқда.

Яна бир жиҳат, жамғарманинг республика бошқаруви томонидан фуқаролар йиғини, хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси ҳамда маслаҳатчиларга услубий ёрдам кўрсатиш мақсадида жамғарманинг шаҳар, туман бўлиmlлари тизимида бош мутахассис лавозими ҳам киритилди. Бу эса маҳаллалардаги ишлар қўламини янада кенгайтиришга ёрдам беради. Оила, аёллар йўналиши бўйича фаолият юритаётган бош мутахассислар томонидан фуқаролар йиғини таркибидagi хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси ҳамда маслаҳатчилар ҳамкорлигида келгусида бажарилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб олинди.

Сурайё МЕЛИКУЛОВА,
"Туркистон-пресс" мухбири.

МЕН НИМА ДЕЙМАН-У ҚЎБИЗИМ НЕ ДЕР?..

НИГОХ

Хизмат тақозоси билан таниқли навоийшунос олима Суйима Ганиеванинг хонадонига борадиган бўлдик. «Навоийни англаш» номли кўрсатувиимиз учун Суйима опадан улуг шоирнинг «Муншаот» асари ҳақида интервью олишимиз керак эди. Опага кўнғироқ қилиб, соат тўққиз ярим-ўн оралиғида кўришадиган бўлдик.

Ижодий гуруҳимиз беш киши — режиссёр, тасвирчи, техник, чироқчи ва ўзим...

«Дамас»да кетяпмизу йўл-йўлак хамроҳларимга гап ташладим: — Суйима опани биласизлар-а?

— Ҳа, у кишини билмайдиган одам бор эканми, — деди тасвирчи.

— Умрини Навоий ижодини ўрганишга бағишлаган олиманинг «Буюк хизматлари учун» орденини олганлари навоийшуносларнинг байрами бўлиб кетди, — дея тасвирчининг гапини тўлдирди режиссёр.

Хатто хайдовчимиз ҳам бу заҳматкаш аёл ҳақида билганларини айтди. Фақат орқа ўриндиқда ўтирган икки бўз йигит гапга аралашмади. Мен 20 ёшлардаги бу шерикларга ҳам таъсир қилсин деб, Суйима Ганиева ҳақида илҳомланиб гапириб бердим. У киши Навоийнинг деярли барча насрий асарлари бўйича ишлагани, 20 томликнинг нашр этилишидаги бебаҳо хизматлари ҳамда даҳо шоир ижодининг бошқа мамлакатлардаги тарғиботи бўйича қилган хайрли ишларигача бирма-бир санаб ўтдим.

Ниҳоят, Суйима опанинг уйига ҳам етиб бордик. Бизларни жуда илиқ кутиб олди. Қисқагина ҳолаҳрол сўрашганимиздан сўнг Навоий ҳақида, адабиёт, маърифат ҳақида ёниб сўзлай бошлади. Тасвирга олаяпмиз. Сўхбатдошимиз Мўмин Мирзонинг ўлими ҳақида маҳзун кайфиятга тушиб сўзларди: «Навоий Мўмин Мирзо ўлдирилгач, унинг отаси Баддиуззамон Мирзога хат ёзди. У хатини шундай сатрлар билан бошлайди:

Сўрай десам, сени не сўз бирла сўрай?

Кўрай десам, сени не кўз бирла кўрай?».

Юрагим зирқираб кетди. Беихтиёр хамроҳларимга қарайман. Очиги, айтилаётган бундай хатоларни улар ўз нафасларидан-да қизганиб, кўзлари ёниб тинглаёт-

ган бўлсалар керак, деган ишончда эдим. Бирок... Не кўз билан кўрайки, чироқчи йигит эшитиш мосламаси тақиб олиб, аллақандай мусиқага иргалар, техник йигит эса, мобил телефонига ёпишиб, асабий ҳолатда қанақадир ўйинни ўйнаб ўтирарди...

Суйима опа эса энди бошқа бир аламли ва ҳаяжонли воқеа ҳақида берилиб ҳикоя қиларди: «Менга бир нарса армон бўлиб қолган. Максуд Шайхзода огирлашиб қолиб, махсус касалхонага жойлаштирилди. Бу жойда фақат ўша пайтлардаги давлат одамлари, раҳбарлар даволанарди. Кундан-кун шоирнинг дарди зўрайиб борди. «Айрилиқ уни» яқин эди. Шунда Шайхзода рафикаси Сокина хонимга: «Сокина, «Куръон» сасини эшитгим келаяпти. Бир иложини қилинглар», дейди. Афсуски, бунинг имкони йўқ эди. Бу ҳозир айтишга осон. Бирок, у замонларда махсус назоратдаги касалхонада «Куръон» номини кўя туринг, хатто сасини тинглаш... мумкин бўлмаган! Шундан сўнг орадан кўп ўтмай, Шайхзода оламдан ўтди...»

Яна секин ўгирилиб, ёнимдагиларга нигоҳ ташлайман. Ҳамон ўша ҳолат: икки ёш, навқирон йигит мусиқа эшитиб, чайқалади-чайқалади, бири эса телефондаги ўйинни ўйнаб жигибийрон бўлади, асабийлашади. Хойнаҳой, ютқазётган бўлса керак. Албатта, ютқазди-да!

Суйима опа эса маърифий сўхбатда давом этади: «Навоийнинг асраб олган ўғли ҳақида эшитганмисизлар? Шоир уни одам қилман деб кўп уринадди, қанча вақтини, кучини, иктидорини сарфлайди. Бирок бола ношуд бўлиб чиқади. Навоийнинг юзини ерга қаратади. Бу ҳақида шоирнинг катта алами билан ёзган хати бор...»

Яна йигитларга қарайман: тагин ўша аҳвол, мусиқа эшитаётган йигит энди полни ҳам тепа бошлабди. Демак, қандай оҳангга йўрғалаётгани маълум. Уйин ўйнаётган йигит эса, энди телефонини икки қўллаб ёпишган, иложини топса, телефоннинг қулוגидан ичига кириб кетади. Демак, қандай ўйин тузоғига тушиб қолгани маълум.

Суйима опа эса, самимий ва беғубор, маънавий гурунгларида давом этарди...

Эшқобил ШУКУР

БИЗ ТУМОНЛАРДА...

БЕКОВОДДА ТҶЙ БЎЛДИ

Шаҳримизнинг «Ёшлик» маҳалласида Баҳор келди, дегунча ободончилик ишлари бошланиб кетган эди. Каттаю кичик ҳар ҳафтанинг шанба кунлари оммавий ҳашарларга чиқиб, ўзимиз яшаётган маҳалла-қўйдаги кўчалар, мактаб ва маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, ариқ-зовурларга тозалаб, турли хил анвойи гуллар ҳамда мевали дарахт ниҳолларини ўтказишди.

Айниқса, кечagina уйғониш, яшариш айёми — Наврўзи оламга бағишлаб маҳалламизда ўтказилган шодиёна катта тўйга айланиб кетди. Шу кун эрта тонгданок 5-мактаб ҳовлисида карнай-сурнай садолари янграб, меҳмону мезбонлар билан гавжум бўлди. Ош тарқатилиб, сумалагу баҳорий таомлар дастурхонни безади. Энг қувончлиси, маҳалламизда яшаётган етти нафар етим болаларнинг суннат тўйи ҳам ана шу қутлуғ байрамга ҳамоҳанг тарзда ўтказилгани, қолаверса, «кичик шаҳзодалар» — тўй болаларнинг даврага тушиб, шўхшодон ўйнаганликлари ҳаммани суянтирди.

Байрамга уланиб кетган тўй кечасида Бекобод шаҳар ҳокимлиги ва хотин-қизлар кўмитаси ҳамда айрим ташкилот, корхоналар ўзларининг тўёналарини болақайларга улашдилар.

Раҳима ҲАМИДОВА,

Бекобод шаҳридаги «Ёшлик» маҳалла кўмитаси раиси.

Тошкент вилояти

ЯККАБОҒДА ЯНГИ БИНО

Ҳар йили Наврўз байрами кунларида янги ва замонавий кўринишда бунёд этилган биноларни ишга тушириш Яккабоғ туманида ҳам анъанага айланиб қолди. Яқинда Соҳибқирон бобомиз Амир Темур номидаги шох кўчада туман молия бўлимининг икки қаватли шинам ва кўркам биносининг очилиши ҳам байрамга айланиб кетди.

Туман ҳокими Асрор Жўраев мазкур иншоот қурилишида фидойилик кўрсатиш ишлаган ўз номига муносиб «Бунёдкор—Соҳиббек» хусусий корхонаси қурувчиларига самимий миннатдорчилик билдириб, эл-юрт фаровонлиги йўлида амалга оширилаётган ҳар бир хайрли иш эртанги нури келажакимиз учун мустаҳкам пойдевор вазифасини ўташини алоҳида таъкидлади. Шундан сўнг тантанана тақлиф этилган туман фахрийлари, фаол хотин-қизлар, мак-

таб, лицей ва коллеж ўқувчи-талабалари янги бинода яхши ният тала таъбирланган Наврўзининг асл таоми — сумалакни татиб кўришгач, байрам дастурхонига тақлиф этилдилар. Пойтахтдан тақлиф этилган санъаткорлар шодиёнага фойз бағишлашди.

— Айнан Йилбошимиз нишонланаётган кезларда бундай ҳашаматли бинонинг очилиш маросими байрам тусини олгани бизларга янада каттароқ масъулият юклайди,— дейди ўз мамнуниги ни изҳор этаркан, туман молия бўлими бошлиғи Шавкат Эшматов.—Халқимизнинг азалий удумига кўра, эзгу ниятлар билан биз ҳам бино ҳовлисига икки юздан кўпроқ мевали ва манзарали кўчатлар экдик.

Шавкат СУЛТОНОВ

«Оила ва жамият» мухбири.

Қашқадарё вилояти

... Қариндошимизни кимга меҳмонга борсам, тўққиз ёшли қизалоқ «Сизга жудаям қизиқ, кулгули бир кино кўйиб берайми?», дея қўлидаги пультни босди. Фильмдаги сюжет тахминан шундай: воқеалар бир қишлоқда бўлиб ўтади. Ёши улуг кишининг кампирини соҳраар чол 18 ёшли қизга айлантириб қўяди. Кўчадан кириб келган ҳалиги нуруний ҳовлисидан юрган нотаниш қизга қараб «қизим», деб мурожаат қилади. У эса, «мен сизнинг қизингиз эмас, хотинингизман-ку», дейди. Эътибор беринг-а: ҳеч ақлга сизмайдиған бемаъни гап! Хуллас, кинодаги кейинги саргузаштлар дискотекада бўлиб ўтади. Айниқса, қишлоқда бошига рўмол ўраб, ени узун кўйлак кийиб юрган аёлнинг шаҳарга келиб, бутунлай ўзгариб кетиши — тор шим, елкалари очиқ кофта кийиб, отаси тенги чолнинг олдида қиланглаши қайси бир маънига тўғри келади? Хўш, шундай бачкана, бейхшов фильмни ишлаганлар бу билан нима демоқчи? Мақсад пул топиши ёки?.. Бундай чучмал, ўртамеъна киноасарлар қандай пайдо бўляпти?

Фарҳод МУСАЖОНОВ — киношунос, ёзувчи:
— Янглишмасам, ҳар ҳафта битта кино ишланаяпти-ёв, назаримда. Лекин ўйлаб кўрай-

дири бор. Менимча, бундай кинофильмларнинг ютуғи — оддий инсонларнинг катта қалб эгаси эканлигини кўрсатиб беролганида эмасмикан?

Эркин АЪЗАМ:

— Очигини айтмайми, бизда кино қилинмаган маънавий мавзу қолмади ҳисоб.

Баъзи жойлари сал ошириб юборилгану, лекин ҳаётга яқинроқ.

Мухбир саволи:

— Ҳаётни, қолаверса, тарихни яхши билмайдиган кинорежиссёрлар ҳақида нима дейсизлар?

Фарҳод МУСАЖОНОВ:

— Баъзи режиссёрларимиз афсуски, умуман китоб ўқимай-

япти. Халқимиз орасида «чумчук сўйса ҳам қассоб сўйсин»

МУНОЗАРА УЧУН МАВЗУ

деган ибора берокга айтилмагандир. Эпизодик роль ҳам таникли актёрга берилса, у эсда қоладиган қилиб ўйнаб беради. Чунки у ўша ролдан характер кидиради, образ яратади. Таникли актёр ва қўшиқчиларнинг кинодаги «фаолияти» — бу ҳам бир ўзига хос тижорат, рекламадан бошқа нарса эмас.

Зарифа АБДУХАЛИЛОВА, ўқитувчи:

— Тўғриси, бир-икки марта кинога тушиб, пушаймон қилдим. Биринчидан, кетган вақтимга ичим ачиди, иккинчидан, кино ичида «кино» кўрдим. Хўжайиним билан боргандим, барча томошабинлар ёш-ёш йигит-қизлар, мактаб ўқувчилари бор. Ҳамма бизга галати

бўлгани учун йўлда адашиб кетишади. Машина қорга тикилиб, юролмай қолади. Эр-хотин музлаб қолмаслик учун қаттиқ уринишади. Ҳеч қандай натижа чиқмагач, машинадан тушиб, пийда кетишади. Қор бўрони, изгирида йўл тополмай, соатлаб адашиб юраверадилар. Кинони уларнинг ҳар бир дақиқада музлаб қолишлари мумкинлигини ўйлаб, ич-ичингиздан ачиниб кўрасиз. Бийдай, тап-тақир биёбонда йигит хотини билан боласини форга яшириб, ўзи одамларни ёрдамга чақиршига кетади. Энг сўнгги дақиқалардагина улар етиб келишади. Хуллас, кино яхшилик билан тугайди. Қаранг, қаҳрамонлар бизнинг фильмларимиздагидек, «ўлдим-қўйдим», дея «оҳ-воҳ» қилишмасалар-да, ҳақиқий, соф севаги-муҳаббатни ҳар лаҳзада руҳан ҳис қилиб турасиз...

Аслида эса бундай ҳаётий воқеалар ҳар қадамда учраши табиий. Лекин ана шу икки ярим соатлик кино орқали инсон ҳаётнинг қадрини, умр — ўтқинчи, одамлар бир-бирига ганимат эканлигини чуқур аңлайди. Кинонинг ҳам асл мақсади шу эмасми?

Эътироф этиш керак: бизнинг мамлакатимизда ҳам кейинги ғазалларда «Ватан», «18 квадрат», «Чавандоз», «Чашма», «Ёдгор», «Сув ёқалаб», «Яратганга

лик, уларнинг орасида саховат, одаимийлик, яхшилик сингари улуг фазилатлар сингирдирилганлари борми? Афсуски, кам. Тан олайлик, аксарияти ҳаётдан узоқ — олди-қочди, тўқима. Ур-йўқит, севгилисини талашини

Қачон қарасангиз, қайнона, келин, куёв, куда — бош қаҳрамон. Тўғри, бу бизнинг ҳаётимиз. Лекин қаҳрамоннинг ўзи йўқ-да, бу ерда. Ахир жамиятни жамият қиладиган, ин-

ёхуд катта экраннинг кичик муаммоларига бир назар

каби, енгил-елпи мавзулар босаяпти катта экранни. Балки бундай киноларнинг кўпайиши томошабин учун саралаш имкониятини беради. Абдулла Қаҳҳор домла адабиёт ҳақида шундай деганлар: «Яхшими-ёмонни, асарлар ёзилаверсин, анҳор лойка булсам тўлиб оқаверсин, нарироққа бориб тиниб қолади». Киноям шундай — қачонлардир ёмон кинолар унутилиб, яхшилари барибир ажралиб чиқди.

Эркин АЪЗАМ — ёзувчи, «Тафаккур» журналі бош муҳаррири:

— Нафақат бизда, дунёнинг бошқа мамлакатларида ҳам санъат билан тижорат ўртасида кураш кетаяпти. Пул зўрми, кўнгли зўрми — буни вақт кўрсатади. Хўсусий киностудияларимизнинг кўпайгани яхши. Лекин у санъатга, келажак авлодга нимадир бериш керак-да!

Мухбир саволи:

— Японларнинг «Ошин» сериалини ҳамма севиб томоша қилаяпти-ку, бизда нима, Ошинга ўхшаган аёллар йўқми? Ҳатто жудаям кўп. Ахир уларнинг ҳам ҳаёти, так-

сонни инсон қиладиган ҳаётнинг бошқа томонлари ҳам бор. Баъзида фақат майнавозчиликдан бошқа нарсани кўрмайсиз, фильмларимизда. Бундай киноларнинг бизга нима кераги бор, десангиз, «мириқиб кулдингиз-ку», дейишади. Бачкана қилқиларга кулармиз, лекин кўнглимизга нима бераёпти у? Томошабин кинони кўргандан кейин бир-икки кун бошқа оламга кириб қолгандек ҳис қилсин, ўзини.

Фарҳод МУСАЖОНОВ:

— Сценарист кинони ёзгани билан уни экранга олиб чиқадиган режиссёр. Яхши сценаристлар йўқ эмас, бор. Лекин у ёзган сценарий режиссёрнинг қўлига тушган, баъзида ўзига ўхшамай қолади. Ҳатто режиссёрнинг ўзиям сценарий ёзиб ташлаши мумкин. Ҳар ким ўз ишига чуқур ёндашгани маъқул. Яхши режиссёрлар бору, лекин улар ҳам оригинал кино қиладигани йўқ. Масалан, «Келгинди келин» киносини олиб кўрайлик. Ҳар қандай шаҳарлик қизнинг қишлоққа ҳамма нарсасидан воз кечиб келиши... муболага ҳам эви билан-да энди! Менга «Бегона баҳор» фильмининг сценарийси ёқди.

ди. Ўтмишимиздан, тарихимиздан беҳабар бўлган, албатта тақлидга зўр беради-да. Америка, корейс, хинд киноларидан очикчасига андоза олаёпмиз.

Улар эса ўз навбатида Голливудга тақлид қиладилар. Демак, биз ўчинчи тақлидчимиз. Унда жон йўқ, завқ йўқ, ҳис-ҳаяжон йўқ. Ҳамма киноларимизда ёш севишганлар арғимчок учди ёки «Титаник», «Қиш сонатаси» дагидек қулочини ҳем ёзиб, велосипед учишади. Ахир булар янгилик эмас, минг марта кўрганмиз.

Мухбир саволи:

— Халқ назарига тушган айрим актёрларимиз ҳамда хонандалар гоҳида жуда бачкана киноларда ўйнаёпти. Балки бу ҳам кинони тарғиб этиш, кўпол айтганда, пул топишнинг бир йўлидир. Лекин дуч келган фильмда роль ўйнайвериш уларнинг неча йиллар давомида халқ ичида топган обрўсига пугур етказмасмикан?

Фарҳод МУСАЖОНОВ:

— Кинода барибир тажрибали актёрнинг роль ўйнагани яхши. Лекин баъзан кўраёпмиз, ҳомий ҳам (у тракторчиси, фермерми, тадбиркорми) рол ўйна-

қарашди. Бир пайтлар эсимда, кинотеатрларнинг аксариятида «16 ёшга тўлмаганлар қўйилмайди», деган ёзувлар осиглиқ турарди... Ҳозир эса бунинг акси.

Эркин АЪЗАМ:

— Кино олувчилар ёшларимизнинг қитигини билиб олиш қиладилар. Енгил-елпи севаги-муҳаббатни катта ёшдагилар кўрмайдилар. Масалан, «Тоҳир-Зухра»га бизга ўхшаганлар ёшлигини эслаш учун боради. Юқорида айтганимиздек бир-бирига етишолмай қолган йигит-қиз, қайнона-келин моҳароси такрорланавериб-такрорланавериб, сийқаси чиқиб кетди. Ўйлаб қоламан, нега энди яхши қайноналар ҳақида, бир-бирига етишган ёшларнинг кейинги ҳаёти ҳақида кинолар олиш мумкин эмас?!

ХУЛОСА ЎРНИДА:

Ушбу мақолани ёзаётганимда хорижда ишланган «Қорда адашганлар» деган кинони кўриб қолдим. Воқеа жуда оддий: Ёш эр-хотин фарзанди билан янги йил арафасида ота-онасиникига йўл олади. Ҳаммаёқ қор, жудаям совуқ

шукр», «Осмондаги болалар» сингари ўнлаб мавзуни, долзарблиги жиҳатидан ҳар қандай томошабинни чуқур ўйга толдирадиган, ҳаёт, инсонийлик ҳақида катта тарбиявий аҳамиятга эга бўлган кинофильмлар яратилиб, кенг жамоатчилик ва қолаверса, халқаро кинофестивалларда муносиб холисина баҳосини олди. Лекин эришилган ютуқларга соя соладиган юқоридагидек камчиликлар ҳусусида энг аввало, мутахассислар — киношунос режиссёрлар ҳамда зукко, дидли мухлислар биргаликда чуқурроқ мулоҳаза, мунозара юритадиган пайт етиб келди.

Ўйлаймизки, миллий киносанъатимизнинг дурдона асарлари сифатида тилга олинмаган «Ўтган кунлар», «Навойи», «Маҳаллада дув-дув гап», «Ёр-ёр», «Суюнчи» каби қатор фильмларнинг яратилишида ўзига хос ўрин тутган адиб ва режиссёрларимизнинг ворислари фақат ўз устозлари маҳорати билан фахрлибгина қолмасдан, улар яратиб кетган ўзбек кино мактаби довуғини ҳам яна дунёга ёя олмаққа қодирдилар. Бунга асос ҳам, ишонч ҳам бор.

Барно СУЛТОНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

БИЗЛАР ИШЛАЯПМИЗ...

Уларни нафақат Бекободда, балки Тошкент вилоятида ҳам аксарият ҳамкасблари яхши билишади. Бири мураббий, иккинчиси эса шифокор бўлган замондошларимизнинг сурат ва сийратларига қай тарзда таъриф изламайлик, катта ҳарфларда ёзса арзийдиган ФИДОЙИ деган макомга лойиқ эканликларини уларнинг тақдир аъмолларига битилган касблари шундоққина айтиб турибди.

Омина МИРЗАЕВАни Зафар кўргонида яшайётганларнинг кўпчилиги ҳурмат ва эҳтиром билан "устоз" деб муносабат қилади. Боиси, фарзандини не-не умидлар билан шу ҳудуддаги 6-сонли умумтаълим мактаби остонасидан етаклаб қараётган ота-оналарнинг аксарияти "боламни Оминахон ўқитса, яхши бўлардида", дейишар экан. Албатта, бу гапни мактаб жамоасидан эмас, балки зафарликлардан эшитдик. Ҳам бошланғич синфларга сабоқ бериш билан бирга, етти йилки, у киши мактаб директорига ўринбосар ҳам экан.

— Мактабимизда сизга айтсам, анчадан бери "Бугунги ўқувчи—эртанги мураббий", деган шior кен тарқалган. Негаки, кўпдан бери ўйламан, шу даргоҳни битириб кетган қанчадан-қанча собиқ шогирдларимиз турли соҳаларда ишлашга, раҳматлар ҳам эшитяпмиз,— дейди Омина опа.— Лекин ўқитувчиликни

танлаганлари бошқа ҳудудларда ҳам бор-да. Шунинг учун ҳалиги шior амалда ишлашини жуда-жуда истардим. Майли қизлар — "палаҳмон тоши", тушунамиз, қаерга тушса, ўша жойда кўним топиб кетсин деймиз, лекин айримлари, Бекободдан кетмаганлари, ёни-мизга қайтиб келатгани кувонарли ҳол. Масалан, ўзимиздан мисол келтирадиган бўлсам,

ўтган йили Шоира Абдухалилова, Шаҳзода Бойтўраеваларнинг сафимизга келиб қўшилгани кувонарли ҳолат. Аммо ўғил болалар орасида муаллимликни эгаллаётганлари Зафарга, бизнинг мактабимизга келишса, янаям хайрли бўларди. Чунки биласиз, кейинги пайтда "Оила ва жамият"да ўқидим шекилли, таниқли олима Васида Каримова билан тайёрланган суҳбатда алоҳида таъкидланганидек, **эркакларни мактабга қайтариш масаласи** кўтарилмаётгани бежиз эмас. Бола тарбиясида фақат аёлларнинг ўрни муҳим, десак янглишамиз. Эраклар-чи, улар қачонгача томошабин бўлиб ўтиришади?

Очиғи, Омина Мирзаева билан гурунгимиз катта танаффусга тўри келгани боис узоққа чўзилмади. Кўнғирок чалинди. Опа: "Уэр, болаларим кўлиб қолишмасин тагин. Керак бўлса, гоҳи шу

танаффусниям қизганиман, уларнинг ёнида бўлгим келади", дея шошилиб синф хонасига кириб кетди...

Ибодат ХОТАМБОЕВА — Бекобод туманидаги Болалар поликлиникаси мудираси суҳбатимиз бошидаёқ "фаолиятим бевосита болалар ва хотин-қизлар билан боғлиқлиги боис, бугунги кунда оила ва жамиятда энг аввало ота-онанинг, қолаверса, аёлнинг вазифаси қайси жа-

раёнларда муҳимроқ эканлиги хусусида гапласак", — деди. Бу эса айнан бизнинг кўнғимиздаги мавзулар эди. — Кимлигимиздан қатъи назар, раҳбаримиз, оддий уй бекасими, барибир, бугунги кунда ҳаётимизда содир бўлаётган катта ўзгаришларга берафқ бўлмаслигимиз керак. Олайлик, бир маҳалла оқсоқоли ёки унинг ходимлари ҳукуматимиз томонидан ажратилаётган моддий

ёрдамлари кам таъминланган оилаларга етиб боришида ноҳилистик қилса, томошабин бўлиб туриш инсофданми? — дейди куйинчақлик билан Ибодат опа. — Биримиз мен муаллимман, бошқамиз солиқчиман, яна бировимиз эса қариндошим маҳаллада ишлайди, юзидан ўтолмайман, деб турсак, жамоатчилик нима дейди? Шунинг учун мен поликлиникада ишим кўп десам, иккинчи бир зиёли аёл эса уйдаги ташвишларни рўқча қилса, маҳалла-кўй ёки туман хотин-қизлари фаолиятини қандай жонлантира оламиз? Шунинг учун, энг аввало ўз иш жойимизда, қолаверса, оиламизда, маҳалламизда аҳиллик ва ҳамжихатлик ила кўпчилик билан бамаслаҳат фойдали тadbирларни амалга оширяпмиз. Аёллар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом

ОДАМЛАР ОРАСИДА

фарзандларни тарбиялаб, вояга етказиш давлат сиёсати даражасига кўтарилган бир пайтда биз ҳам кўлимиздан келгунича кўмак беришимиз керак.

Ҳа, суҳбатдошимиз алоҳида урғу бериб айтатган масалалар барча соҳаларда, хусусан, хотин-қизлар кўмиталари фаолиятида ҳам энг долзарб аҳамиятга эга эканлиги билан ажралиб туради. Чунки жамоатчилик билан ишлаш жараёнида, аҳоли ўртасида ўтказилаётган турли мавзулардаги юзма-юз мулоқотларда

фаол аёллар, шу жумладан, ўзининг ҳам зиммасига кўпроқ вазифалар юкланаётганини Ибодат опа бежизга таъкидламади. Негаки, у ўзи истикомат қилаётган маҳалла ахли ўртасида ҳам у жонқур тарғиботчи, яқин кўмакдош.

Албатта, ҳар иккала қаҳрамонимизнинг ҳам эл-улус орасида қилаётган савобли ишлари муносиб баҳосини олган. "Юрагимизда ўт, танамизда кучқувват бор экан, одамларга хизмат қилишни ўз бурчимиз деб биламиз", дея кўтаринки руҳда яна ўз кадронлари ҳузурига шошилган ҳар иккала қаҳрамонимизга ҳам "илоё, қилаётган хайрли меҳнатларингиз роҳатини кўрмоқ насиб этсин!" — деймиз.

Турдикул НОРМАТОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.

ОИЛА ТИЛСИМИ

Ҳа, одамзот бу бахтни қарши олмоқ учун руҳан катта ҳозирлик кўрмоғи керак. Оналик насибасига эришган аёл борки, болам деб яшайди. Буни ортиқча изохлаб ўтиришнинг ҳождати ҳам йўқ. У каби фарзандининг яхши кунларини кўришга орзуманд зотнинг ўзи йўқ. Бу йўлда у ҳар қандай машаққатларга елкасини тутиб беради. Ўзининг орзу умидларини, ҳатто саломатлигини унутса унутадик, фарзандининг саодатини ҳар недан устун қўяди. Онаизор кўни келиб қайноналик аталмиш катта макомга етишади. Аслида у болаларининг бахтли-тахтли бўлиб, ўзларидан кўпайиб яшашлари учун ҳар нега ҳозир. Лекин... Афсуски, баъзи ҳолатларда у ўғли ё кизининг оила аталмиш муқаддас гўшаси дарз кетишига сабабчи бўлиб қолади. Чиндан-да, келин қилиш орзусида юрган она фақат моддий жиҳатлар ҳозирлигига эмас, эшигидан кириб келатган навихол келинчақни фарзандим, деб қарши олишга ҳам ўзини астойдил кўндириши, кўнктириши керак. Йўқса, келин олиш орзусидаги югуришлари, меҳнатлари миннатга айланиб, қалбини кемира бошлайди. Бу дард аста-секин унинг тилига, ҳаракатларига қўниб, аввалига ўзи ва келин ўртасида бир энгиб бўлмас тўсиқ пайдо қилади. Келинни худди ўзингиз-

(ҚАЙН)ОНАЛИК БАХТИ уни қандай қарши олмоқ керак?

нинг қизингиздек қабул қилиб, оилангизнинг муҳитига мослаштира борсангиз, қайноналикнинг бахти изингиздан эргашиб юради, десам, муболага бўлмас. Яқинда бир опам келин қилди. Ёшлар ўзлари бир-бирига кўнғил қўйишгач, катталар маслаҳатлашиб, тўй ҳозирлигига киришишди. Кўпчилик унга «келиннингизни кўрсангиз бўларди...» қабили-

да гап ҳам қилишибди. «Элнинг оғзига элак тутиб бўлмайди», деганларидек, ҳар хил миш-мишлар ҳам қулоғига етиб келди. Лекин у киши «ўғлимга шу қиз ёқибди, тақдирди экан. Унинг барча хуш фазилатлари-ю, камчиликлари билан яхши қўришим керак. Ахир менинг ҳам фарзандларим бор. Улар ҳам ҳар жиҳатдан тўқис бўлмасликлари мумкин. Беайб — парвардигор.

Яхшиси, мен ўзимни тайёрлайман...», дея ҳеч нарсага эътибор бермади. «Қизингиз сепи, уйи-жойи тайёр бўлса, яна бу киши ниманинг ҳозирлигини кўрар экан...» — ҳайрон бўлишарди кўни-қўшинлар. Ҳаммаси кейин аён бўлди: Келинчақ опамнинг хонадони остонасига оёқ қўйиши билан поёндозлар тўшаб, кўзлари ёшга тўлганча бағрига босиб кутиб олди. У шунчалар самимий сўзлар эдики, беихтиёр барчанинг киприклари намланди. «Соатластик турдингиз қизим, енгилгина кийиниб, дамингизни олинг. Олдин мана булардан енг. Кузатиб турдим, туз тотмадингиз. Атрофингиздагилар ҳаммаси ўзингизники. Уялманг, келинжон...», дея парвона бўлишларини кўриб, тўғриси, ҳаяжонланиб кетдим. У киши билан суҳбатлашиб ўтириб, ҳаваслана-ҳаваслана уйкуга кетибман. Бир маҳал уйғонсам, опам кўлларига сулурғи, кўчага отланяптилар. «Ҳа, тонг отмасдан қаерга кетаяпсиз?» дедим. «Жим», дедилар келиннинг хонаси томонга ишора қилиб: «Агар сезиб қолишса, жиянинг келинимни чиқариб юборади. Кеча тўй билан бўлиб, роса «чарчагандир...». Опам астой-

дил, ички бир меҳр билан келинни аяр, тезроқ йўлақларни сулуриб келай, биров кўриб қолмасин. Келинчақ тозалаб қўйибди, дейишса бўлди. Ҳали бу ишларни кўп қилади...». «Тавба, ўзи кеча кўрган бу кизга қалбидан шунча меҳрни қандай топаптилар?» дейман ўз-ўзимга савол бериб. Ва жавобни опамнинг ўша тўй олди «ҳозирлик»ларидан топгандек бўламан. Ҳақиқатан ҳам қайнона — келин муносабатларидаги сеҳрли рйшта кўпчиликнинг оғзига тушди. «Қайноналик бахти билан бирга келинга нисбатан илоҳий бир меҳр ҳам берилар экан инсонга, — дейдилар опам бу ҳақда сўз борса. — Доим мен унинг ўрнига ўзимнинг қизларимни қўяман. Ахир мен ҳамма юмушларимни адо этишга улгура олаяманми? Қизларим ўқидан чарчаб келса, қанчалар жоним ачиб кетсади. Бугина ҳам худди шундай жон. Ўз қизларимни қанчалар севсам, келинимга ҳам шундай кўз билан қарайман... Хуллас, опам ана шундай меҳрибон қайнона бўлди. Оила тилсимидagi яширин яна бир сирни мен унинг сиймосида англаганим бўлдим. Қайнонага келини билан илк бора учрашувда ато этиладиган илоҳий меҳрни ҳамма ана шундай ҳозирлик билан қарши олиб, асраб, авайласа, остоналаримизда бахтлар кулаверади!

Ойбуви ОЧИЛОВА,
журналист.

Хаёт чархпалак, айланаверади, айланаверади. Ўзи билан бирга ғам-ташвиш, қувончу шодликни ҳам опичлаб айланади. Инсон эса орзу-истакларига эришганда бахтиёр бўлиб, етишолмаган армон билан яшайди.

Тахририятга келган хатларнинг бири ўта маҳзуниги билан эътиборимизни тортди. Унда Шоҳсанам исми аёлнинг дил изҳорлари битилганди. Кейин билсак, у аслида газетага эмас отасига хат ёзган

мон нима ўзи? Бошқалар учун нелигини билмадим-у, аммо мен учун сизнинг меҳрингизни туймай қолган болалигимдир. Унинг бегубор дамларини кўрмаганингиздан ўқийман. Мактабдан беш олиб, хурсанд бўлиб, кундалигимни кўрсатиб, мактанганимда «Бали, қизим», деган бир оғиз рабатингизни эшитмаганимдир. Қўлимдан иш келганида, биринчи марта Сизнинг пайпоқларингиз, дастурмошчангизни юва олмаганимдир. Ёки илк

нинг гурурингиз йўл қўймайди. ...Бир куни ўқишдан таътилга борганимда синглим иккимиз бозорга чиқдик. Бекатда турсак, келиб тўхтаган маршрут таксининг олд ўриндиғида сиз ўтирган экансиз. Опа-сингли хаяжон ичра машинага чиқдик. Шундоқина бир қадам нарида ўтирдигиз, бизларни кўрсангиз-да, ўгирилиб ҳам қарамадингиз. Бир бекат олдин тушиб кетдимиз. Кўзларимга ишонмадим. Сизни неча йиллардан бери энди кўраётган эдим. Бизларни

✓ КЎНГИЛ КЎЗГУСИ

отажоним келдилар» деб кўнги-роқ қиламан. У ҳам бу қутилмаган ташрифдан хурсанд бўлади. Овқатдан сўнг дадам яхши кўрган шахмат ўйинини ўйнашди, набиралари холи-жонларига қўймай «бобожон, биз билан ҳам ўйнанг», деб халақит беришди.

Хар гал қишлоққа борарканман: «Хозир дадамини кўриб қолсам, қучоқлаб кўришишга ўзимда куч топа олармиканман?» — деб ўйлайман. Аммо сизнинг муносабатингизни тушунолмайман. Онангиз — бувим илҳақ бўлганида аммаларим мени уйга олиб боришиди. Момом мени, сизнинг бош фарзандингизни кўри-ю, «хайрият-ей болам, келдингми?» деганларича мангуга соғинч тўла кўзларини юмди. Гарчанд бувимдан узоқ муддат айро яшаган бўлсам-да, у кишини йўқотиш мен учун ҳам оғир мусибат эди.

Бўзимда аламли тош қотганди. Хонадан отилиб чиққанимда қаршимда Сиз турардингиз. Бағрингизга ўзимни отгим, тўйиб-тўйиб йиғлагим келди. Аммо сиз совуққина қаршилаб, елкамга қоқиб қўйдингиз. У ёқлардан қайтаётганимда эса, қайсидир ишимни чала қолдириб кетаётганимни ич-ичимдан ҳис қиламан.

Ота, балки қачонлардир сизга нисбатан нафратми, ўкинч ҳиссими, менда бўлгандир. Аммо мен ҳар доим телефон бемаҳал жиринлаганда, биринчи бўлиб сизни ўйлайман. Биздан кечган бўлсангиз ҳам, сизни оиламиздан эрта йўқотган бўлсам-да, ишонинг, отажон бу дунёдан эрта йўқотишни ҳеч қачон истамайман. Биламан, ёзган бу мактубимни барибир сизга жўнатолмайман. Шундай бўлса ҳам Отажон, мени кутинг, яқин кунларда сиз билан албатта кўришамиз, мен барибир сизни яхши кўраман!..»

Шоҳсанамнинг хатини
Шаҳноза РОФИЕВА
кўчирди.

«ХАТ» — «Хат» сўзи чиқиқ, из, ёзув, хат ва янги чиққан мўйлаб маъноларини билдиради.

«ДИҚҚАТ» — бу сўз «ингичкалик», «нозиклик», «синчковлик», «эйтибор», «нозик таъблик», «ўта хушёрлик», «эҳтиёт» маъноларини англатади.

«ЧАРХ» — «чарх» сўзи «гилдирак», «айланиш», «осмон», «фалак», «тақдир», «толе» маъноларида қўлланилади.

«ТЎП» — копток, тўп маъносиде. Қошғарийнинг изоҳига кўра «тўп» сўзи «тўпик» сўзининг қисқарганидир.

«ТОЛ» — яъни, тол дарахти. Аслида, «тол» сўзи «қўл новда» деган маънони билдириган. Шунинг учун ҳам қадимгилар нозик ва хушқобул қизларга нисбатан бу сўзни қўллаган.

«СОЛ» — Новда ёки мешлардан ясалган енгил қайиқчани қадимда «сол» деб аташган. «Сол» билан бир хил маънони англатган «тар» сўзи ҳам мавжуд бўлган.

«ЧАНОҚ» — Қадимда отлар ва молларга сув ичишлари учун қўйиб қўйиладиган идишни «чанок» деб аталган. Демак, пахта чаного пахта турадиган идиш маъносини англатади. Бош чаного деган бирикма ҳам шу маънода қўлланилади.

«ЧОРТОҚ» — тўрт гўшали, тўрт бурчакли чодир, тўрт гўмбаз маъноларини англатади бу сўз.

«ЧОРСУ» — бу сўз квадрат шаклдаги тўрт бурчакли маъносиде, шунингдек, тўрт кўчанинг бирлашган жойи, икки кўча кесишган жойдаги бозор ва обод жой маъноларини англатади.

«БЎКА» — бу сўз қатта, узун илон маъносиде англатади. Қадимда баҳодирлар ва паҳлавонларни ҳам «бўка» деб атаганлар.

«СУҚ» — суқланиб қараш маъносидеги «суқ» сўзи, аслан, «очкўз» деган маънони билдиради. Қадимдагилар шаҳодат бармоғини «суқ бармоқ» яъни «очкўз бармоқ» дейишган. Чунки бу бармоқ бошқа бармоқлардан олдин овқатга интиларкан.

«КИЁ БОКИШ» — Аслида, «киё» сўзи «қирра», «нарсанинг учи» ва «қия» маъноларини билдиради. Шунинг учун кўз қири билан қараш киё бокиш ҳолатини англатади.

«ЧУСТ» — бу сўз «чаққон», «тез», «тайёр», «шайланган», «маҳкам» ва «эпчил» деган маъноларни билдиради.

«КИГИЗ» — бу сўзнинг «кувуз» шакли ҳам бўлган. Жундан тўқилган, ерга солинадиган, хар қандай гилам, наमत, палос «кигиз» деб аталган.

Рукни Эшқобил
ШУКУР тайёрлади.

ЖЎНАТИЛМАГАН

экан. Мактуби сўнгиде «бу хатни бирибир отамга жўнатолмасдим. Ҳеч бўлмаса газетага юбориб, шу орқали отамга кўнглимдаги гапларни айтгандай бўлдим», деб ёзибди. Чоп этишдан аввал турли мулоҳазаларга ҳам бордик. Лекин Шоҳсанамнинг армонлари назаримизда битта унинг ўзигагина тегишли эмаслигини назарда тутиб, унинг хатини эътиборингизга ҳавола этаялгимиз. Хулосани эса ҳар ким ўзича чиқарар.

«...Ота, бугун яна сиз ҳақингизда ўйладим. Негадир байрамларда, турли тантаналарда албатта хаёлимда Сиз бўласиз. Ким билади, балки шундай шодумон кунларда сизга илинарман ёки ногаҳон ташрифингизга илҳақ бўларман? Бу балки томиримда оқаётган қонингиз тудайлидир, ё оталик меҳрини тўлиқ ҳис этмаганим боисми, ёхуд сиз билан ота-болалик муносабатларимизни тиклашга бўлган умидворликдир, билмайман. Булар барчаси — менинг армонларим. Хўш, ар-

бор пиширган таомим билан сизни сийлолмаганимдир. Ёлғизликдан эзилган онамнинг кўнглига таскин бера олмаганимдир. Ёш бўлсам-да, мунис волидамнинг дилидаги кечинмаларини англадим. Шундай дамларда Оллоҳдан Сизга инсоф тиладим, ота! Бағримизга орзуимдаги падари бузруқвор бўлиб қайтишингизни жуда истадим ва, ҳар кеч Сизни кутдим. Мен ана шу умидларимни рўёбга чиқариш учун одобли қиз бўлишга, яхши ўқишга ҳаракат қилдим. 11-синфда фан олимпиадасидан республикада юқори ўринни эгалладим. Ютуқларимни хаёлан сизга «кўрсатдим». Талабалар сафига қабул қилинган куним эса... сизни ёнгинамда бўлишингизни жуда-жуда истадим. Хаёлан пешонамдан ўйиб «табрикларингиз», Биламан, бу дунёда мени яхши кўрувчи, мен хақимда қайгурувчи, қадримга етувчи отам бор. Ва яна бир оддий ҳақиқатни ҳам биламан! Юрак ютиб, журъат ва ҳадиқини энгиб, олдимга келишга сиз-

танимади, деб ўзимни ишонтирдим. Ва... тушиб кетганингиздан сўнг ҳайдовчининг «Оталарингиз бўларам катта бўп кетибди-я», дея хайрон қолди» деган гапидан сўнг, хаёлимда тўқиган суратингизни ўчириб ташлагим келди, ўшанда. Энди ростдан ҳам сиз бошқаларнинг отаси эканингизга қўника бошладим. Аммо негадир ҳаётингизда бизга ўрин йўқлиги барибир мени қийнаётган...

«Отажон, мен турмушга ҳиса билдим. Тўйимда ўрнингиз роса билдим. Кўёванкига кузатаётганлариде елкангизга бош қўйиб йиғлаш насиб этмади. Кўп ўтмай, она бўлдим. Хайиту байрамларда болаларимнинг боболарини кутдим. Худди ҳозир сиз кириб келасизу, набираларингизни бағрингизга босиб, ҳайитли улашасиз, гўё. Мендан «байрамларингиз қуллук бўлсин, қизим, кўёвми қани?» деб сўрайсиз. Мен ҳар гал сиз учун ошлар дамлайман, сизга атаб, тотли пишириқлар тайёрлаб қўяман. Хаёлан турмуш ўртоғимга «Дадаси, тезроқ келинг,

Фарзанд дунёга келган, ота-она учун аваламбор унга ном қўйишдек масъулиятли вазифа юкланади. Туғилиши қайд этиш «Оила кодексининг 205-моддасида ўз аксини топган бўлиб, унда боланинг туғилганлиги ота-онанинг ёки улардан бирининг доимий яшаш жойида, туғуқхона жойлашган хулуддаги ФХДЭ органида унинг туғилганлиги

боласининг туғилганлигини ўз вақтида расмийлаштирмайди-лар. Бу эса кейинчалик жуда кўп муаммоларни келтириб чиқаради. Бундай ҳолатларда ФХДЭ бўлимига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: **ота-онанинг никоҳ ҳақидаги гувоҳномаси, паспорти, боланинг туғилганлиги ҳақидаги тиббиёт муассасасининг маълумотномаси,**

✓ ХУҚУҚИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ?

муассаса томонидан тасдиқланган аризаси асосида қайд этилади. Унда боланинг фамилияси онанинг фамилияси бўйича ёзилади. Гоҳида боланинг отаси сифатида она билан никоҳда бўлган ёки вафот этган, никоҳдан ажралган, никоҳи ҳақиқий эмас, деб топилган шахс ёзилиши мумкин. Бундай пайтда отанинг вафотидан, никоҳдан ажратилганидан бола туғилганига қадар 300 кундан ошмаган муддат бўлиши керак.

Оила қонунчилигида оталиқни белгилаш масаласи ўзaro никоҳда бўлмаган шахслар ўртасида фарзанд туғилиши ва унга нисбатан насл-насаб белгилаши муносабати билан юзга келади.

Оталиқни белгилаш ота-оналар ва болалар ўртасидаги муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлашга асос бўлади. Қонуний никоҳда турмаган ота-ондан туғилган болага улар-

нинг келишувига асосан оталик белгиланади. Ота боланинг отаси эканлигини тан олиб, оталиқни белгилаш тўғрисида боланинг онаси билан биргаликда тўлдирилган аризани тақдим қилади. Ҳеч қачон оталик ишончнома орқали белгиланмайди. Гоҳида шундай ота-оналар ҳам учрайди, оталиқни белгилаш учун муурожаат қилганларида икковидан бири қонуний никоҳда турган инсон билан бирга яшамайди ёки никоҳдан ажралганликларини қонуний тартибда расмийлаштирмаддан туриб, фарзанд қуриши натижа-сида оталиқни белгилашига олиб келаяпти. Бу эса ота-оналар ўз ҳақ-хуқуқларини билмаслиги, лоқайдликларидан далолатдир.

Мавжуда МАҚСУДОВА,
Тошкент шаҳридаги
«Оила маросимлари»
маркази ходими.

ОТАЛИК ИШОНЧНОМА ОРҚАЛИ БЕЛГИЛАНМАЙДИ

ҳақидаги тиббий маълумотнома, ота-онанинг оилавий ҳолати шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар асосида қайд этилади.

Хар қандай ота-она болаларининг туғилишини қайд қилдириш мажбурий ва буни бир ой муҳлатда амалга ошириш шарт эканлигини билиши лозим. Гоҳида отанинг узоқ муддатга сафарга кетганлиги, онанинг ҳужжати йўқолганлиги сабабли улар

шаҳар марказлаштирилган ФХДЭ архивидан боланинг туғилган кунидан то шу кунгача туғилганлиги расмийлаштирилмаганлиги ҳақидаги маълумотнома, болани рўйхатга олган тиббиёт муассасасидан соғломлиги ҳақидаги маълумотнома. Агар бола қонуний никоҳда бўлмаган онадан туғилса, фарзанднинг туғилганлиги онанинг тиббий

BOLALAR DUNYOSI

TAJJUB

«5» BAHONI KIMLAR OLADI?

O'g'lim birinchi sinfda o'qiydi. Ko'pincha ertalab maktabga bormayman, deb xarxasha qiladi. Yaxshi gaplar bilan aldash-suldash, qo'lga shirinliklar tutqazib yuboraman. Keyingi paytlarda xusnixati o'zgarib, o'qishi ham ancha pasayib qoldi. Kundalik daftarini tekshirsam «3» va «4» baholar.

«Nega «5» bahoing yo'q», desam, «ustozimiz qo'shimcha (kuni uzaytirilgan guruh) darslariga qolgan bolalarga besh baho qo'yadi. Men ham darsdan keyin uy vazifalarini sinf xonasida bajarib kelsam mayilimi», dedi.

Rozi bo'ldim. Shu kundan boshlab o'g'lim sinfdoshlari bilan qo'shimcha darslarga qoladigan bo'ldi. Kundalik daftarida ham nuqul «5»: Har o'ning oxirida ustoziga dars o'tgan kunlari uchun pul olib berib beradi. Yaqinda xo'jayinimni tobi qochib, ancha vaqt ishga chiqolmadi. Puldan qiynalib qoldik. Shu sabab o'g'limni qo'shimcha darslarga qoldirmay, u bilan o'zim uyda shug'ullandim. Shunga qaramay, uning kundalik daftarida «2» baholar ham paydo bo'ldi. Ustozining oldiga borib, oilaviy sharoitimiz haqida aytсам:

— Meni ham tushuning, bolalar bilan ishlash qiyin. O'g'lingiz uchun ortiqcha vaqt sarflay olmayman, — deb turli bahonalalar bilan rad qildi.

Maktab ostonasiga qadam qo'rgan har bir o'qituvchi bolalarga bilim beraman, deb keladi-ku? Nega ayrimlar, «o'qituvchi» degan nomga nomunosib ishlar qilishyapti?

Oygi XUSHVAQTOVA,
Toshkent shahri.

Qo'shrabot tumanidagi 35-maktab mo'jazgina qishloq maktabi. Unda 232 o'quvchi 42 nafar ustozlaridan ilm sirlarini o'rganmoqda. Ushbu jamoaga O'ktam Aminov yetakchilik qiladi. Maktab ta'lim-tarbiya natijalari reytingi bo'yicha tumanda oldingi o'rinlarda turadi. Ayniqsa, maktabda ijodkor o'quvchilar va o'qituvchilar ko'p. Ular respublika matbuot nashrlari — «Ma'rifat», «Oila va jamiyat», «Tong yulduzi» gazetalari sahifalarida o'z ijodiy mashqlari bilan muntazam ko'rinib turadilar. Quyida Navro'z umumxalq bayramiga bag'ishlab maktabda o'tkazilgan ko'rik-tanlov g'oliblarining ijodiy ishlaridan berilmoqda.

Bahordan darak beruvchilar qaldirg'ochdir. U mart, aprel oylarida uzoq mamlakatlardan uchib keladi. Har yili qaldirg'och dahlizimizga in quradi. Shu maqsadda xas-cho'plardan, gohida loydan foydalanadi. Inlari bitgandan so'ng ona qaldirg'och tuxum qo'yd. Tuxumlar roppa-rosa qirg kunda ochib chiqadi. Ona qaldirg'och bolalariga

QALDIRG'OCH

og'zida suv va ozuqa tashib turadi. Uzog'i bilan polaplonlari yigirma kunda qaldirg'ochga aylanib, uchirma bo'lishadi. Ular kuzning oxirlaridacha bizning o'lkamizda yashaydilar. Ikki yoki uch marta bola ochishadi. Aytishlaricha, qaldirg'och hamma uyga ham in quravermaydi ekan. Ozoda, sarishta, mehribon

odamlarning uylarini yaxshi ko'risharkan. Bultur qishlog'imizdagi hamma uyga qaldirg'och in qurdi. Chunki qishlog'imiz odamlari mehribon, hovillari sarishta, bir-birlari bilan inoq yashashadi. Ayvoningga qaldirg'och in qurganiga shukr qil, deb bejizga ayt-magan dono xalqimiz.

Laylo TOSHPOLATOVA,
9-sinf o'quvchisi.

NAVRO'Z OSHI

(qatra)

Bir bor ekan, bir yo'q ekan qadim zamonda bir keksa ayol bo'lgan ekan, bechora ayol bir boyning qo'lida xizmatkor bo'lib ishlar: uy supirar, suv tashir, boy esa uning xizmatiga arzimas pul berar ekan. Bu pul bitta bolasiga ham etmas ekan. Ayol to'rt bolasi bilan jon hovuchlab yashar ekan. Uyi esa bir kulbacha bo'lib, eshikdan ham, teshikdan sovuq kirar ekan. Ayol boy uyida xamirdan qolgan supradagi urpoqni uyiga olib kelib bolalariga sho'rva qilib beribdi, boy buni bilib qolib ayolni uyiga chiqarmay qo'yibdi. Bechora ayolning bolalari och qolibdi, ayol bolalariga yegulik uchun bir hovuchgina

bug'doyni tashqariga qo'ygan ekan, oqshom rosa yomg'ir yog'ibdi. Ertalab turib qarasa bug'doy nish urib qolibdi, ayol bug'doyni chopqichda chopibdi, suv to'la qozonga maydalangan bug'doyni solibdi. Ayol qozondagi atalaga o'xshash ovqatni qaynataveribdi, qaynataveribdi. Kechqurun qozonning qopqog'ini ochsa, yuzasida tovus rasmi tushgan bo'tqa paydo bo'libdi. Bolalari ochqab ketibdi: «Ovqat tayyormi?» deyishibdi: baravariga ingranib. Ayol: «ha, tayyor!» — deb qozondagi ovqatni 5 ta kosaga suzibdi. Bolalari ma'za qilib yeyishibdi. Ayol bolalari bilan bu ajoyib ovqatga «Navro'z oshi», yana «sumalak» deb nom beribdi.

Nilufar BURXONOVA,
6-sinf o'quvchisi.

QO'NG'IROQCHA

Qobiljon SHERMATOV —

Farg'ona viloyati, Yozyovon tumani, Cho'liguliston qishlog'idagi 22-maktabning beshinchi sinfida o'qiydi. Oilada kattalarning yaqin yordamchisi, maktabda a'lo baholarda o'qiydi. Hamma fanlarni, jumladan, adabiyotni juda yaxshi ko'radi.

ERKA BUZOQ'IM

Bir sigirim bor edi,
Qishda ko'zi yoridi.
Tug'ildi erka buzoq,
Uni kutgandim uzoq.
Menga tikka qaraydi,
O'z yungini taraydi.
Kunda katta bo'lyapti
Chunki sutga to'yiyapti.
Tovuqlarimga doim,
Hayron bo'lib boqadi.
Erka buzoq'im menga
Juda-juda yoqadi.

MUSHUGIM

Mushugim bor ola Mosh,
Ko'rinishidan yuvvosh.
Sichqonlarni tutadi,
Ikki yamlab yutadi.
Issiq joyni xush ko'rar,
Balki, Mosh ham tush ko'rar?..
Uxlab yotganda ba'zan,
Qimirlatar ko'llarini.
Dumini likillatib,
Pirpiratar ko'zlarini.
Hushyordir har pallada,
Bunday Mosh yo'q mahallada.

O'LJA

Yozning ilk kunlarida,
Issiq haddan oshardi.
Yo'ldagi mashinaday,
Ninachilar shoshardi.
Bir ninachi hammaga,
O'zini maqtar edi.
«Hattoki qaldirg'ochdan,
Uchsam, o'zaman», — derdi.
Simyog'ochda qaldirg'och,
Tinglab uning so'zini.
Maqtanchoqing gapidan,
Tutulmadi o'zini.
Tikilgandi-ninachi,
O'xshadi cho'p yog'ochga.
Eh, maqtanchoq ninachi,
Yem bo'ldi qaldirg'ochga.

QIZIQARLI TOPISHMOQLAR

Undan tayyorlanar non,
Xalqning ulug' ne'mati.
Bu nima qizim, Culoy
Bumi dadajon...

(Bug'doy)

Foydalanar o'g'il qiz,
Undan mahorat ila.
Asqotar u chizishda,
Balki ba'zi ishlarda.
Bu nima do'stim, A'l'am
Bumi, o'rtoqjon...

(Qalam)

QIZIQARLI BOSHQOTIRMA

1. Qashqadaryo viloyatining markazi.
2. Asalxo'r hayvon.
3. Tog' guli.
4. Tog' mevasi.
5. Sudralib yuruvchi hayvon.
6. Ish quroli.
7. Elak turi.
8. Qadimda er haydagan uskuna.
9. Mehnatkash hasharot.

Q			
A			
L			
D			
I			
R			
G'			
O			
CH			

Habibullo NAZAROV,

Toshkent shahar, Hamza tumani, 69-maktab 4-«B» sinf o'quvchisi.

Azima TEMIRBAYEVA,
Qoraqalpog'iston respublikasi,
Taxtakop'ir tumani 4-sonli
maktabning 7-sinf o'quvchisi.

KUTILMAGAN UCHRASHUV

Komil 7-sinfda o'qiydi. O'qishlari yaxshi, o'zi ham yomon bola emas. Lekin bir qusur bor. Uning foydasiga gapirsang, teskarisini qiladi. Yana bir yomon odatlaridan danaklar, xatto yong'oqni ham tishida chaqib ketaveradi. Sinf-doshlari «unday qilma, tishing og'rib qoladi» deyishsa, parvoysi falak, «tishlarim o'tkir, hech narsa qilmaydi», deb qo'lini siltaydi.

Komil bugun maktabga bormadi. Kuni bo'yi tishi og'rib, ko'rpaga burkanib yotdi. Bunisi xolva ekan, tuni bilan og'riqqa chidolmay azoblanib chiqdi. Oyisi hali sho'r svuga chaydiradi, hali doni qo'yadi, lekin foydasi bo'lmadi. Erta turib tish doktoriga ketdi. Avtobusning eshigi oldidagi bo'sh joyga o'tirib oldi. Ikkinchi bekatda ancha odam chiqib, avtobus tirband bo'ldi. Komil tepasida tik turgan o'rta

yoshdagi ayolga ko'zi tushdi.
«Turib joy berishim kerak, nima qilsam ekan, e bor-e, tik turib ketsa nima qilibdi!» — deb ko'rimganday, boshini egib oldi.

Komil shifoxonaga kelib tish doktori xonasi tomon yo'l oldi. Shifokor opa stolga egilganicha nimalamirid yozish bilan mashg'ul edi.
— Mumkinmi? — dedi Komil odobli bolalarga xos tavozе bilan.

— Keling, marhamat, — deya shifokor yozishdan to'xtab Komilga yuzlandi.

Ne ko'z bilan ko'rsinki, uning oldida avtobusda joy bermagan ayol turardi. Kutilmagan uchrashuvdan Komilning tish og'rig'i ham esdarf chiqdi.

Roziya ASHUROVA,
Kitob tumani.

Sahifani Nigora RAHMONOVA tayyorladi

ДУШАНБА 6

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.05 Миллий сериал: «Буёқ Амир Темур».

17.55 «Сизнинг адвокатингиз»
18.00 Миллий сериал: «Турмуш чоррахаларида».

YOSHILAR

13.55 «Yoshlar» salomi.
14.00 «Наврўз илҳомлари».

18.35 «Илҳом қанотлари»
18.40 «Қишлоғимиз қаҳрамонлари».

TO'KENT

17.50 Кўрсатувлар тартиби.
17.55 Мультсериал: «Сеними, шомали тур!».

20.00 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.
20.20 Тошкент шаҳрининг 2200 йиллиги олдидан».

SPORT

7.00 «Бодроє утдро»
8.00 «Талқин».

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек навалари
08.00 Сериал «Жассига ўхшаш ийўк».

13.30 Яхши кайфият
14.10 Ҳужжатли фильм
14.40 Клип-антракт

СофтТС

08:00 Сериал «Ранетки»
08:50 Сериал «Папины дочки»

19:15 Сериал «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»

SOFT

4.00 «Доброе утро»
8.00 Новости.

СЕШАНБА 7

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».

16.40 «Юртим бўйлаб» дастури: «Хоразм кулочилиги».

YOSHILAR

7.00 «Ешлар майдони»
7.30 «Мультипанорама».

13.00 «Давр»
13.10 «Тасвир ва таассурот».

TO'KENT

17.50 Кўрсатувлар тартиби.
17.55 Мультфильм: «Олтин шахар излаб».

21.05 «Жозиб»
21.25 «Анонс».

SPORT

7.00 «Бодроє утдро»
7.50 «Тет-а-тет».

21.00 «Футбол шархи»
21.30 «Хабарлар» (ўзб.)

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек навалари
08.00 Сериал «Жассига ўхшаш ийўк».

10.00 НТТда ўзбек киноси
11.30 Шарқ эстрадаси

СофтТС

08:00 Сериал «Ранетки»
08:50 Сериал «Папины дочки»

17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Сериал «Ранетки»

SPORT

7.00 «Бодроє утдро»
7.50 «Тет-а-тет».

ЧОРРАХБА 8

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».

13.10 «Ота ва ўғил». Б/ф. 2-қисм.
13.50 «Ҳаёт манзаралари».

20.05 «Ота ва ўғил». Б/ф. 3-қисм.
21.00 «Ахборот».

YOSHILAR

7.00 «Ешлар майдони»
7.30 «Мультипанорама».

12.45 «Қишлоқ ва таълим»
12.55 «UzEX».

20.40 «Уткан қунлар»
20.50 «Уткан қунлар».

TO'KENT

7.25 Салом, Тошкент!
8.35 «Дил пайванди».

17.55 Мультфильм: «Олтин шахар излаб».

SPORT

7.00 «Бодроє утдро»
7.50 «Тет-а-тет».

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серил «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Сладкий ноябрь» худ. фильм
13.30 Ўзбек наволари
14.30 «Кинокурьер»
15.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
15.30 Мультфильм
17.00 Ўзбек наволари
18.30 Серил «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎҚ»
19.00 Ўзбек наволари

20.30 «M-Files»
21.00 Ўзбек наволари
21.30 Серил «ГЕРОИ»
22.20 Киноколлекция: «ВЗВОД» худ. Фильм
00.25 Миксер
ntt
06:30 Тонгги дастур
07:30 «Худуд»
07:50 «Яхши кайфият»
08:30 «Сўғдиёна»
08:50 НТТда «Ўз сайёранги айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг кайтиши»
09:30 Юлдузлар мусикаси
09:40 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек киноси
11:30 Киноконцерт

11:40 Болалар соати
12:40 НТТда «Севги изтироблари» сериали
13:30 «Яхши кайфият»
14:10 Хужжатли фильм
14:40 Клип-антракт
15:00 «Ешлар» студияси тақдим этади
15:30 Оилавий экран
17:00 Болалар соати
18:00 Клип-антракт
18:30 «Ешлар» студияси тақдим этади
19:00 НТТда ўзбек киноси
20:30 «Худуд»
20:50 Юлдузлар ёғдуси
21:00 НТТда «Ўз сайёранги айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг кайтиши»
21:40 «Сўғдиёна» мунис аёллар курсатуви

22:00 «Калкон» сериали
22:40 «Омад» студиясининг «Яхши кайфият» курсатуви
23:20 Кутилмаган томоша
23:40 Кечки кинозал
СофТС
08:00 Серил «Ранетки»
08:50 Серил «Папины дочки»
09:20 «Мир в твоей Тарелке»
10:10 «Мать и Дочь»
11:00 «Иностранная кухня»
11:25 «Детская»
11:50 Программа «Гнездо»
12:15 «6 Кадров»
12:40 Серил «Папины дочки»
13:10 Музыка

13:50 «Мир в твоей тарелке»
14:40 «Мать и Дочь»
15:30 Серил «Рыжая»
16:20 «Иностранная кухня»
16:45 «Детская»
17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Серил «Ранетки»
18:25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»
19:15 Серил «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серил «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серил «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»

4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ».
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости
14.15 «Хочу знать»
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости (с

субтитрами).
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.55 «Богатая и любимая». Многосерийный фильм.
20.00 «Время».
20.30 Премьера. «Шальной ангел». Многосерийный фильм.
21.35 Судите сами с Максимом Швеценко.
22.30 Ночные новости.
22.50 Энтони Хопкинс в фильме «Красный дракон».
1.00 Джеймс Каан в фильме «Увольнение до полуночи».
2.00 Новости.
2.05 Фильм «Увольнение до полуночи». Продолжение.
3.05 Серил «Пропавшая».

ПАЙШАНБА 9

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 Миллий серил: «Буюк Амир Темур».
7.35 ТВ - анонс.
7.40 «Икки дарё оралиғида».
8.00 «Ахборот».
8.30 «Олам ва одам» дастури: «Тирик сайёра».
9.25 «Изор».
«Болалар сайёраси»:
9.30 «Андерсен эртақлари». М/с.
9.55 «Цирк, цирк, цирк».
10.10 ТВ - анонс.
10.15 «Мулқдор».
10.35 Д. Зокиров номидаги халқ чолғулари оркестрининг концерти.
10.55 «Сизнинг адвокатингиз».
11.00 «Ахборот».
11.10 «ТВ - шифокор».
11.15 «Доворак самурай». Т/с.
11.50 «Ахборот» /инглиз/.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
13.00 «Иклим».
13.05 ТВ - анонс.
13.10 «Ота ва ўғил». Б/ф. 3-қисм.
13.50 «Очун».
14.00 «Ахборот».
14.15 «Одамлардан бири».
14.35 ТВ - анонс.
14.40 «Тараққиёт ва фаровонлик сари».
15.00 - 16.00 «Маънавият» дастури.
16.00 «Мозий силари».
16.40 «Бир ўлка ки...».
17.00 «Ахборот».
17.10 ТВ - анонс.

17.15 «Маҳалла».
«Болалар сайёраси»:
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
17.55 ТВ - анонс.
18.00 Миллий серил: «Турмуш чорраҳаларида».
18.40 «Олтин мерос».
18.45 ТВ - анонс.
18.50 «Ҳаёт манзаралари».
19.00 Тошкент - 2200. «Тарих кўзғиси».
19.20 «ТВ - шифокор».
19.25, 19.55 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» /рус/.
20.00 ТВ - анонс.
20.05 «Метро: учинчи йўл». Б/ф. 1-қисм. Премьера.
20.20 «Ўзбегим матолари».
21.00 «Ахборот».
21.30 «Бекат».
21.55 «Доворак самурай». Т/с.
22.40 «Иклим».
22.45 ТВ - анонс.
22.50 «Амадеус». Б/ф. 4-қисм.

13.30 «Ешлар майдони».
14.00 Миллий серил: «Меҳмонхоналардан айланай».
14.40 «Мўжизавий дунё».
15.00 «Олтин тупроқ».
15.20 «Самарқанд жавоҳири».
16.00 «Давр».
16.10 «Жаҳон операси».
16.20 «Нафосат олами».
16.30 «Болаларга жониворлар ҳақида».
17.00 «Давринг боласи».
17.10 «Эртақлар оламида».
18.35 «Адабиёт дарси».
18.40 «Сувни асранг!»
19.00 «Давр».
19.30 «Баҳор таровати». Т
20.20 «Ўзбегим матолари».
20.40 «Ўткан кулар». (4-қисм)
21.10 «Қасамёд». Т/с.
22.00 «Давр».
22.30 «Чемпион».
23.00 «Ҳаёт-мамот». Т/с.

шаҳар излаб». 3-қисм.
18.05 «Телекурьер-маркет».
18.20 «Тошкент-2200».
18.25 «Анонс».
18.30 «Пойтахт» ахборот дастури.
18.50 «Анонс».
18.55 «Дил пайванди». Миллий серил. 21-қисм.
19.20 Бизнес - «Пойтахт».
19.25 «Мусика SMS».
19.45 «Анонс».
19.50 «Иктисод-ревью» /рус/.
20.00 «Пойтахт» ахборот дастури/рус/.
20.20 «Тошкент-2200» /рус/.
20.25 «Милагрост». Телесериал. /рус/.
20.55 «Интервью». /рус/.
21.05 «Жозиба».
21.30 «Пойтахт» ахборот дастури.
21.55 «Ўйларим».
22.00 «Телекурьер - маркет».
22.15 2009 йил-Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили. «Ортим жамоли».
22.30 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.
22.50 Кино SMS со звездами.
15.30 Мультфильм
17.00 «Baby Terra Landiya»
17.30 Ўзбек наволари
18.30 Серил «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎҚ»
19.00 Ўзбек наволари
21.30 Серил «ГЕРОИ»
22.20 «ФЕРИДЭ» бадий фильм
00.00 Миксер

18.10 «Баркамол авлод».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 «Тадбир чизилари»
19.20 Кибоксинг. Ўзбекистон чемпиониати.
19.50 «Формула -1».
20.50 «Ринг қироллари».
21.30 «Хабарлар» (ўзб. тил)
21.50 ФУТБОЛ. УЕФА ЧЕМПИОНЛАР ЛИГАСИ. 1/4. ФИНАЛ. «ЛИВЕРПУЛЬ» - «ЧЕЛСИ».
23.40 Футбол. Уефа кубоги. 1/4 финал. Тургда тўғри олиб курсатилди.

09.30 Юлдузлар ёғдуси
09.40 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек киноси
11:30 Шарқ эстрадаси
11:40 Болалар соати
12:40 «Севги изтироблари»
13:30 «Яхши кайфият»
14:10 Хужжатли фильм
14:40 Клип-антракт
15:00 «Ешлар» студияси тақдим этади
15:30 Оилавий экран
17:00 Болалар соати
18:00 Оилангиз шифокори
18:10 Клип-антракт
18:30 «Ешлар» студияси тақдим этади
19:00 НТТда ўзбек киноси
20:30 «Худуд»
20:50 Юлдузлар ёғдуси
21:00 НТТда «Йўқотилган бахтинг кайтиши»
21:40 «Сўғдиёна»
22:00 «Калкон» сериали
22:40 «Яхши кайфият»
23:20 Кутилмаган томоша
23:40 Кечки кинозал

18.25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»
19:15 Серил «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серил «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серил «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»

YOSHILAR

7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Мультипанорама».
7.40 «Наврўз илкомлари».
7.45 «Баҳор таровати».
8.30 «Ўткан кулар».
8.55 «Наврўзи олам».
9.00 «Давринг боласи».
9.10 «Миллий мультфильм».
9.20 «Табитани севамиз».
9.35 «Автопауэрл».
10.00 «Давр».
10.10 «Ошин». Т/с.
11.00 «Камалак жилваси».
11.40 «Қоягдай расмлар».
11.50 «Наврўз нафаси».
12.00 «Қасамёд». Т/с.
12.45 «Ешлар ва таълим».
13.00 «Давр».
13.10 «Тасвир ва таассурот».

7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Мультипанорама».
7.40 «Наврўз илкомлари».
7.45 «Баҳор таровати».
8.30 «Ўткан кулар».
8.55 «Наврўзи олам».
9.00 «Давринг боласи».
9.10 «Миллий мультфильм».
9.20 «Табитани севамиз».
9.35 «Автопауэрл».
10.00 «Давр».
10.10 «Ошин». Т/с.
11.00 «Камалак жилваси».
11.40 «Қоягдай расмлар».
11.50 «Наврўз нафаси».
12.00 «Қасамёд». Т/с.
12.45 «Ешлар ва таълим».
13.00 «Давр».
13.10 «Тасвир ва таассурот».

7.25 «Салом, Тошкент!» Кўнгилонар, информацион-мусликий дастур.
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Дил пайванди». Миллий серил. 20-қисм.
9.00 «Телекурьер - маркет».
9.20 «Тошкентда латифа».
9.30 «Пойтахт».
9.45 «Интервью».
9.55 «Ўйларим».
10.00 «Мусика SMS».
10.25 «Тошкент-2200».
10.30 «Пойтахт» /рус/.
10.40 «Милагрост» телесериал. /рус/.
11.10 «Саломат бўлинг».
11.20 Тошкент-2200» /рус/.
11.30-13.00 Кино: «Ещё одна история о Золушке».
17.50 Курсатувлар тартиби.
17.55 Мультфильм. «Олтин

7.00 «Бодрое утро».
7.50 «Тет-а-тет».
8.00 «Хабарлар» (рус тил)
8.20 «Малахов +».
9.05 «Галактический футбол». Мультсериал.
9.30 «Хабарлар» (ўзб тил)
9.50 Футзал. Ўзбекистон кубоги. 1/4 финал.
11.10 - 12.10 Теннис.
18.00 «Тет-а-тет».

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серил «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Взвод» худ. Фильм
13.55 Ўзбек наволари
14.30 Премьера (узб)
15.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
15.30 Мультфильм
17.00 «Baby Terra Landiya»
17.30 Ўзбек наволари
18.30 Серил «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎҚ»
19.00 Ўзбек наволари
21.30 Серил «ГЕРОИ»
22.20 «ФЕРИДЭ» бадий фильм
00.00 Миксер

4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ».
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости
14.15 «Хочу знать»
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят».
18.55 «Богатая и любимая».
20.00 «Время».
20.30 Премьера. «Шальной ангел».
21.35 «Человек и закон».
22.40 Ночные новости.
23.00 Х/ф «Идентификация Борна».
10.00 Х/ф «Где угодно, только не здесь».
2.00 Новости.
2.05 «Где угодно, только не здесь». Продолжение.
3.00 Серил «Пропавшая». Заключительная серия.

4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ».
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости
14.15 «Хочу знать»
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят».
18.55 «Богатая и любимая».
20.00 «Время».
20.30 Премьера. «Шальной ангел».
21.35 «Человек и закон».
22.40 Ночные новости.
23.00 Х/ф «Идентификация Борна».
10.00 Х/ф «Где угодно, только не здесь».
2.00 Новости.
2.05 «Где угодно, только не здесь». Продолжение.
3.00 Серил «Пропавшая». Заключительная серия.

ЖУМА 10

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 Миллий серил: «Буюк Амир Темур».
7.35 ТВ - анонс.
7.40 «Икки дарё оралиғида».
8.00 «Ахборот».
8.30 «Изор».
8.35 «Олам ва одам» дастури: «Тирик сайёра».
«Болалар сайёраси»:
9.30 «Андерсен эртақлари». М/с.
9.55 «Болалар дунёси».
10.15 «Таълимга эътибор-келажакка эътибор».
10.35 «Хонадон».
11.00 «Ахборот».
11.10 «ТВ - шифокор».
11.15 «Доворак самурай». Т/с.
11.55 ТВ - анонс.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
13.00 «Иклим».
13.05 ТВ - анонс.
13.10 «Метро: учинчи йўл». Б/ф. 1-қисм.
13.55 «Олтин мерос».
14.00 «Ахборот».
14.15 2009 йил - Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили. «Қишлоқ ҳаёти».
14.35 ТВ - анонс.
14.40 Тошкент - 2200. «Тарих кўзғиси».
15.00 - 16.00 «Маънавият» дастури.
16.00 «Эъзо».
16.20 Ю. Раҳабий номидаги мақом ансамблининг концерти.
16.40 «Заковат» фестивали.
17.00 «Ахборот».

17.15 «Саломатлик дастури».
«Болалар сайёраси»:
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
18.00 Миллий серил: «Турмуш чорраҳаларида».
18.40 «Олтин мерос».
18.50 ТВ - анонс.
18.55 «Минг бир ривоят».
19.00 «Зиё» студияси: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида».
19.30 «Ахборот» /рус/.
20.05 «Метро: учинчи йўл». Б/ф. 2-қисм.
21.05 «Ватанимни қуйлайман».
21.00 «Ахборот».
21.30 «Буюк аждолларимиз». Мирзо Улугбек.
21.55 «Доворак самурай». Т/с.
22.50 «Амадеус». Б/ф. 5-қисм.

16.10 «Жаҳон операси».
16.20 «Нафосат олами».
16.30 «Болаларга жониворлар ҳақида».
16.55 «Қуноқ оҳанлар».
17.00 «Давринг боласи».
17.10 «Эртақлар оламида».
18.25 «Адабиёт дарси».
18.30 «Қуноқ урмонча».
18.40 «Водий ҳаёти».
19.00 «Давр».
20.00 «Баҳор таровати».
20.20 «Yoshlar-FM».
20.40 «Ўткан кулар». (5-қисм)
21.05 «Наврўзи олам».
21.10 «Қасамёд». Т/с.
22.00 «Давр».
22.30 «Чемпион».
23.00 «Ҳаёт-мамот». Т/с.

19.25 «Мусика SMS».
19.50 «Саломат бўлинг».
20.00 «Пойтахт» /рус/.
20.25 «Милагрост». Телесериал. /рус/.
20.55 «Репортаж» /рус/.
21.05 «Жозиба».
21.30 «Пойтахт».
21.55 «Ўйларим».
22.00 «Телекурьер - маркет».
22.15 «Маърифат фидойилари».
22.30 «Пойтахт» /рус/.
22.50 Кино SMS со звездами.
22.55 - 24.00 Любимые кинофильмы: «Вокзал для двоих». 2-қисм.

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серил «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Феридэ» бадий фильм
13.10 Ўзбек наволари
14.30 «M-Files»
15.00 Серил «Жассига ухшаши йўқ»
15.30 Мультфильм
17.00 Ўзбек наволари
17.30 Премьера (рус)
18.00 Ўзбек наволари
18.30 Серил «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎҚ»
19.00 Ўзбек наволари
21.30 Серил «ГЕРОИ»
22.20 «P.S ВСЕ РАВНО Я ТЕБЯ ЛЮБЛЮ» худ.фильм
00.30 Миксер

4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ». Многосерийный фильм.
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости (с субтитрами).
14.15 «Хочу знать» с Михаилом Ширвицким.
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости (с субтитрами).
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.55 «Поле чудес».
20.00 «Время».
20.30 Премьера. «Большая разница».
21.35 Закрытый показ. Премьера. Фильм Кирилла Серебренникова «Юрьев день».
1.20 Том Круз, Джек Николсон в триллере «Несколько хороших парней».
3.40 «Старт № 100».

19.15 Серил «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серил «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серил «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»

YOSHILAR

7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Мультипанорама».
7.40 «Наврўз илкомлари».
7.45 «Баҳор таровати».
8.30 «Ўткан кулар».
8.55 «Наврўзи олам».
9.00 «Давринг боласи».
9.10 «Миллий мультфильм».
9.35 «Дунё бўйлаб».
10.00 «Давр».
10.10 «Ошин». Т/с.
11.00 «Эверест».
11.30 «Ўзбегим дўстлари».
12.00 «Қасамёд». Т/с.
12.45 «Келажақ эгалари».
13.00 «Давр».
13.10 «Тасвир ва таассурот».
13.30 «Ешлар майдони».
14.00 Миллий серил: «Меҳмонхоналардан айланай».
14.40 «Мўжизавий дунё».
15.35 «Ўзбегим матолари».
16.00 «Давр».

7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Мультипанорама».
7.40 «Наврўз илкомлари».
7.45 «Баҳор таровати».
8.30 «Ўткан кулар».
8.55 «Наврўзи олам».
9.00 «Давринг боласи».
9.10 «Миллий мультфильм».
9.35 «Дунё бўйлаб».
10.00 «Давр».
10.10 «Ошин». Т/с.
11.00 «Эверест».
11.30 «Ўзбегим дўстлари».
12.00 «Қасамёд». Т/с.
12.45 «Келажақ эгалари».
13.00 «Давр».
13.10 «Тасвир ва таассурот».
13.30 «Ешлар майдони».
14.00 Миллий серил: «Меҳмонхоналардан айланай».
14.40 «Мўжизавий дунё».
15.35 «Ўзбегим матолари».
16.00 «Давр».

7.25 «Салом, Тошкент!» Кўнгилонар, информацион-мусликий дастур.
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Дил пайванди». Миллий серил. 21-қисм.
9.00 «Телекурьер-маркет».
9.20 «Дурдона».
9.30 «Пойтахт».
9.40 «Эртамиз эгалари».
9.55 «Ўйларим».
10.00 «Мусика SMS».
10.30 «Пойтахт» ахборот дастури. /рус/.
10.40 «Милагрост». Телесериал. /рус/.
11.10 «Интервью» /рус/.
11.20 «Иктисод-ревью».
11.30 «Тошкент-2200» /рус/.
11.40 - 12.50 Кино: «Вокзал для двоих». 1-қисм.
***
17.50 Курсатувлар тартиби.
17.55 «Афиша»/рус/.
18.05 «Телекурьер-маркет».
18.30 «Пойтахт» ахборот дастури.
18.55 «Дил пайванди». Миллий серил. 22-қисм.

7.00 «Бодрое утро».
7.50 «Тет-а-тет».
8.00 «Хабарлар» (рус тил)
8.20 «Малахов +».
9.05 «Галактический футбол». Мультсериал.
9.30 «Хабарлар» (ўзб тил)
9.50 Футзал. Ўзбекистон кубоги. 1/4 финал.
11.10 Кибоксинг. Ўзбекистон чемпиониати.
11.40 - 12.40 «Снукер».
***
18.00 «Тет-а-тет».
18.10 «Спорт - менинг ҳаётим».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 Теннис.
19.45 «ГОЛ».
20.45 «Рондо». Ток шоу.
21.30 «Хабарлар» (ўзб. тил)
21.50 «Аптека слушает».
22.35 Футбол уефа кубоги.
00.10 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ntt

06:30 Тонгги дастур
07:30 «Худуд»
07:50 «Омад» студиясининг «Яхши кайфият» курсатуви
08:30 «Сўғдиёна» мунис аёллар курсатуви
08:50 НТТда «Ўз сайёранги айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг кайтиши»
09:30 Оилангиз шифокори
09:40 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек киноси
11:30 Киноконцерт
11:40 Болалар соати
12:40 НТТда «Севги изтироблари» сериали
13:30 «Омад» студиясининг «Яхши кайфият» курсатуви
14:10 Хужжатли фильм

СофТС

08:00 Серил «Ранетки»
08:50 Серил «Папины дочки»
09:20 «Дом с мезонином»
09:45 «Детская»
10:10 «Декоративные страсти»
10:35 «Стильные метры»
11:00 «Кулинарный телевизор»
11:25 «Спросите повара»
11:50 «Гнездо»
12:15 «6 Кадров»
12:40 Серил «Папины дочки»
13:10 Музыка
13:50 «Дом с мезонином»
14:15 «Детская»
14:40 «Декоративные страсти»
15:05 «Стильные метры»
15:30 Серил «Рыжая»
16:20 «Кулинарный телевизор»
16:45 «Спросите повара»
17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Серил «Ранетки»
18:25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»

4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ». Многосерийный фильм.
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости (с субтитрами).
14.15 «Хочу знать» с Михаилом Ширвицким.
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости (с субтитрами).
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.55 «Поле чудес».
20.00 «Время».
20.30 Премьера. «Большая разница».
21.35 Закрытый показ. Премьера. Фильм Кирилла Серебренникова «Юрьев день».
1.20 Том Круз, Джек Николсон в триллере «Несколько хороших парней».
3.40 «Старт № 100».

ШАНБА 11

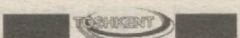

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 Миллий сериал: «Буюк Амир Темур».

19.00 «Рангин дунё».
19.30 «Ахборот». /рус/.
20.05 Миллий сериал: «Денгиздан томчи».

YOSHILAR

7.00 «Ёшлар майдони».
7.30 «Мультианорама».
7.45 «Баҳор таровати». Т/с.

7.25 «Салом, Тошкент!»
8.35 «Дил пайванди». Миллий сериал. 22-қисм.
9.00 «Телекурьер-маркет».

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
09.30 Мультфильм
11.00 Baby hits

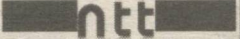

8.00 «Бодрое утро».
8.50 «Тет-а-тет».
9.00 «Хабарлар» (рус. тил)
9.20 Футзал. Ўзбекистон кубogi. 1/2 финал.

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
09.30 Мультфильм
11.00 Baby hits

17.00 «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА» худ.фильм
19.30 Ўзбек наволари
21.30 «Премьера» (Ўзб)
22.00 «КВАНТ МИЛОСЕРДИЯ» худ. фильм
23.50 Миксер

07:00 Мумтоз наволар
07:30 «Худуд»
07:50 «Театр ва ҳаёт» (Тараққиёт-ТВ)
08:00 НТДа ўзбек кинеси

СофТС

08:00 Музыка
09:00 Сериал «Папины дочки» (5 серия)
11:05 «6 Кадров»

5.00 Новости.
5.10 «Сергей Королев. Достучаться до небес».
6.05 Х/ф «Фиктивный брак».

ЯКШАНБА 12

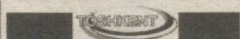
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 «Еттинчи жин». Б/ф.

19.30 «Тахлилнома». рус.
20.00, 20.55 Эълонлар.
20.05 ТВ - анонс.

20.10 Миллий сериал: «Денгиздан томчи».
20.40 «Кўнгил кўшиқ истаиди».

YOSHILAR

7.00 «Рўзгор мактаби».
7.30 «Наврўз нафаси».
7.40 «Табасум кил!».

7.25 «Салом, Тошкент!»
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Муҳаббат қаваси». Теле-сериал.

TV-MARKAZ

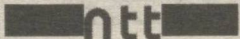
07.00 Ўзбек наволари
09.30 Мультфильм
10.30 «Baby Terra Landiya»

8.00 «Бодрое утро».
9.00 «Хабарлар» (рус тил)
9.20 «Кувнок стартлар».
10.00 «Хабарлар» (Ўзб тил)
10.20 Футзал. Ўзбекистон кубogi. Финал.

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
09.30 Мультфильм
10.30 «Baby Terra Landiya»

07:00 Мумтоз наволар
07:20 НТДа ўзбек кинеси
08:40 Юлдузлар ёғдуси
09:00 Хинд бадий фильми

СофТС

08:00 Музыка
09:00 «Мир в твоей тарелке»
09:25 «Дом с мезонином»
09:50 «Декоративные страсти»

5.00 Новости.
5.10 Гении и злодеи.
5.35 Вера Глаголева, Родион Нахапетов в фильме «Прости нас, первая любовь».

Мухтарама ФОТИМАХОН!
Туғилган кунингиз муборак бўлсин.
Отаамиз бахтига омон бўлинг. Фарзандларингиз камолини кўрмоқ насиб этсин!

Тошкент Ахборот технологиялари университетининг 3-босқич талабаси УТАЕВ РАМАЗОН АБДУШУКIROVИЧ
номига берилган 36 РО 13 рақамли талабалик гувоҳномаСИ йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Қадрли Қаршибўи УРОЛОВИЧ!
7 апрель — таваллуд кунингиз муносабати билан чин юракдан қўлағимиз
Ишон саломатлигини сақлаш ва асраб-авайлашдек энг савобли ишни қўлаол адо этишнингизда қатъла муваффақиятлар шалаймиз.

ҚАДРЛИ ҲАМКАСБИМИЗ ИЛҲОМЖОН СОЛИЕВ!
Сизни Ўйғониш ва Яшарли фаслада 50 - баҳорингизни кутиб олаётганнингиз билан барча қадрдонларингиз номидан самийли табриклаймиз.

ҚАДРЛИ ҲАМКАСБИМИЗ ИЛҲОМЖОН СОЛИЕВ!
Сизни Ўйғониш ва Яшарли фаслада 50 - баҳорингизни кутиб олаётганнингиз билан барча қадрдонларингиз номидан самийли табриклаймиз.

ҚАДРЛИ ҲАМКАСБИМИЗ ИЛҲОМЖОН СОЛИЕВ!
Сизни Ўйғониш ва Яшарли фаслада 50 - баҳорингизни кутиб олаётганнингиз билан барча қадрдонларингиз номидан самийли табриклаймиз.

Оиладаги удуллар, урф-одатлар, қадриятларнинг барчаси ўчоқбоши билан боғлиқ эканлигини яхши биламиз. Аммо шунга қарамай, биз уни аллақачон маънодоши ошхона билан алмаштириб бўлганмиз. Гарчанд ҳар иккала сўз ҳам оиланинг энг файзли, барокатли гўшасини англатса-да, улар ўртасида фойдаланиш, аҳамият ва муносабатга қараб айрим фарқлар борлигини инкор этмаслик зарур. Шу маънода ошхона овқат тайёрланадиган ва танавау қилинадиган жой сифатида, ўчоқбоши эса худди шу жараёни такрорлаши билан бирга миллий қадриятларимизни ўзда тўла сақлаб қолган жой сифатида

эътироф этилади. Ўчоқбошидаги ҳар бир буюмнинг (тандир, ўчоқ, ўтқи, самовар, тахта, ўқлов, қозон-капсир, супра ва ҳ.к.) ўз тарихи, ўрин, вазифаси ва улар билан боғлиқ миллий удулларнинг мазмун-моҳияти бор. Оиладаги тутум, рўзғордаги кутбароқа ва қариндошлик муносабатлари ўчоқбоши орқали кечган. Хуллас бу ажойиб ном билан боғлиқ миллий қадриятларни тиклаш ва янада ривожлантириш ниятида газетамизнинг ушбу сонидан бошлаб «Ўчоқбоши сирлари» руқни орқали халқимизнинг авлоддан-авлодга ўтиб келаётган ҳаётий ўғитлари, амалий сабоқлари ҳақида ҳикоя қиламиз.

тарди. У ерни бир қатор тартибга келтириб, саранжомлаб кирганда, ҳафгарчилик ҳам, дилхўдонлик ҳам кўтарилган бўларди...
 Ҳозир ўчоқбошилар йўқ, унинг ўрнини ошхоналар эгаллаган. Гарчанд уларнинг фаолияти ўхшаш бўлса-да, айнан эмас. Аёлларнинг кўп вақти қаерда ўтишига ҳеч эътибор берганмисиз? Кўпчилик бу саволга, албатта ошхонада деб жавоб беради. Чиндан ҳам шундай. Бунга сабаб фақат оила учун овқат тайёрлаш жойи шу ер бўлганига эмас, балки аёл ўша жойда ўзини оиланинг ҳақиқий бекаси сифатида эркин ҳис қилади. Ошхонадаги ҳар бир жиҳоз, буюм аёлнинг бека си-

ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ
 фатида истеъмолдан чиқишига маълум маънода техника тараққиётини сабаб қилиб қўриштилади. Чунки асрлар давомида сақланиб келган ўчоқ, тандир каби рўзгор анжомларининг ўрнини газ плитаси, секин-аста микро-электр асбоблари, таппи, ўтин, кўмир каби табиий ёқилғилар ўрнини табиий газ, электр токи эгаллади. Бу кўпроқ шаҳарлик оила бекаларига қулайликлар, энгилликлар яратди. Қишлоқ аёллари ҳам бундан бебахра қолганлари йўқ. Улар ўчоқ ва тандирларни табиий газга мослаштирдилар. Қолаверса, XX асрда миллий меъморчилигимизга кириб келган кўпқаватли уйлардаги ша-роитлар ўчоқбоши яратишга изн бермайдди. Чунки кўпқаватли уйлардаги ҳар бир хонадоннинг ўз ошхонаси бор эди.
 Ҳар икки атама ҳам бир хил маънони англатса-да, ўчоқ боши билан боғлиқ миллий урф-одатларимиз жуда кўп. Ошхона эса дунё халқларининг удулларини умумлаштиради. Қолаверса, овқат тайёрланадиган ва тановул қилинадиган ошхоналар кўчада ҳам керагидан ортик топилади.
 Ўчоқбоши — бугунги ошхоналаримизнинг ибтидоси. Давр ўзгаргани, замон тараққий этгани сари у билан боғлиқ миллий қадриятларимиз ўзгаряпти, айририлган унут бўлаяпти ҳам. Эндилликда замонавий меъморчиликда миллий анъаналарни қўллашга қизиқиш кучайган бир пайтда ўчоқбошиларга кўргазма ёки дизайн воситаси сифатида мурожаат қилишяпти. Ҳозир кўпчилик каминларга ишқибоз. Уларнинг шакли бизнинг ўчоқбошиларни эслатади. Оилавий муносабатлардаги уйғунлик, рўзгор тутумининг сир-асрорлари, миллий тарбиянинг ўзига хослиги, урф-одатлар замиридаги маъно-моҳиятни англашда ўчоқбошининг аҳамияти катта.
 Хуллас, ўчоқбошининг биз билмаган томонлари, сир-асрорлари жуда кўп. У ҳақда сиз кўпроқ хабардор бўлишингиз мумкин. Шу боис биланларингизни биз билан баҳам қўришингизда умидвормиз, азиз муштарий. Мақтубларингизни кутамиз.

Назира ҚУРБОН,
«Оила ва жамият» муҳбири.

ЎЧОҚБОШИ СИРЛАРИ

ёхуд оиланинг таянч нуқтаси

Кўз очиб кўрганим — ота маконим билан боғлиқ хотиралар мендан қанчалар узоклашса, шунчалар тиниклашаверади. Икки хонали уй ва Қунчиқарга қаратиб қурилган айвон, унга туташган ўчоқбоши, ёғоч устунлардан қилинган пастигина ишком, ҳовли ўртасида тупроқ супа, сермева боғ, пишганида ер билан битта бўладиган, кўча билан ўйни чегараловчи катта марварид тут. Гарчанд бугун ота маконим ўзгача манзара касб этса-да, аммо хотирамга муҳрланган бу сурат бот-бот мени ўзига чорлаштиради. Бу муборақ гўшада сақланиб қолган ибтидо — **ЎЧОҚБОШИ**. У биз учун жуда қадри эди. Болалигимизда онам тандирда нон ёпаётган ёки овқат қилаётган бўлса, қишлоқ-қировли кунларда сават тўла иссиқ нон уйга кирса ҳам, овқат сузилса, кумғонда қайнаган чой дамланиб, сандалнинг четига кўйилса-да, онам тандирдаги ёки ўчоқдаги чўғни тоғорага босиб олиб кирмагунча биз ҳам уйга кирмай ўчоқбошида, онамнинг атрофида куймаланардик.
 Онам ниҳоятда саришлати аёл эди. Ишдан қайтишига биз онасингиллар ҳовли-рўяларни супириб-сидириб, тозалаб ўтирардик. Аммо у киши қилган ишларимизнинг сифатини ўчоқбошига разм солибгина билиб оларди. У ерда ҳар нарсанинг ўз ўрни бор эди. Ўчоқнинг қулини олмасдан ўтин солмаслик, ахлат тўкмаслик,

ўтинларни супирилган жойга тартибли тахлаш, ўқловни ётқизиб қўйиш, супрани тўғри осиш, оташқуракни жойига қўйиш, тандирни қулдан тозалаш, сув қосасини ювиб тўнтараш, рапида билан енгчани устундаги қозикқа олиш. Эҳ-хе, бу ерда қанча буюм ва улар билан боғлиқ бир дунё юмушлар бор эди. Аммо онам ҳар бирини жой-жойига қўйиш талаб этарди. Ишдан чарчаб келиб, бир пиёла чой ичмасдан юмушларни бажариши — биз учун оғир жазо эди.
 Онамнинг қизиқ одати бор эди. Хурсанд бўлса ҳам, хафа бўлса ҳам ўчоқбошига чиқиб ке-

фатидаги маҳоратини намоён этувчи воситадир. Шу маънода ошхона — аёлнинг ижод устахонаси. Оддий чой дамлашдан тортиб, энг тансиқ таом ёки тотли ширинлик бўладими шу ерда яралади. Аёл эса уларга бор маҳоратини, эътиборини ва албатта, меҳрини қўшиб тайёрлайди.
 Ошхона нафақат емак тайёрланадиган макон, балки оилани бир дастурхон атрофида жамлайдиган, файзли суҳбатлар, ўзаро илиқ муносабатлар яратадиган муҳит ҳамдир. Қизгин гурунлар, ҳазил-мутойиба, ўзаро келишувлар, рўзгор тутумлари маслаҳатлари шу ерда пишади. Шу боис ҳам таъбир жоиз бўлса, ошхонани ҳар бир хонадоннинг тарбия мактаби деб аташ мумкин.
 Уйимизда энг кўп кирадиган, энг кўп қўллайдиган ошхона тушунчаси қачон пайдо бўлганлигини биламизми? У аввал фақат диалектик худудга хос атама эди. Унгача туркий халқларда, шу жумладан, ўзбекларда ҳам ошхона ўчоқбоши деб аталган. Ўчоқ, тандирнинг бир жойга қурилиши ва унинг атрофида рўзгор анжомлари сақланадиган жойга нисбатан қўлланилган бу атама. Ҳозир ҳам мамлакатимизнинг кўп худудларида ошхона ўчоқбоши дейилади. Аммо бу фақат ҳовлига хос атамадир. Ўчоқбошининг сўз си-

ҚАЕРДАСАН, ДИЛОРОМ?

МЕҲР ҚОЛУР...

Бу воқеага ҳадемай йигирма йил бўлади. Бъзан ўша мурғаккина чақалоқни оналик меҳри билан суйганим, қизалогим билан кўжалдош бўлганлиги ёдимга тушади-ю, юрагим алланечук бўлиб кетади.
 ...Ҳазонрезги — фасли куз. Қизчам билан касалхонага тушиб қолдик. Ўзимнинг дардим ўзимга етади, юрагимга қил сиғмайди. Ҳамхоналаримнинг суҳбатлари ҳам қулоғимга ёқмайди. Бири қўйиб, бири қандайдир чақалоқ ҳақида гапиришади. Ҳали онасини қарғашади, бошқаси болага ачинади.
 — Кўнглинг тортиб, қўлингга олиб бўларканми? — қошлари чимирилади гўдагини эмизаётган аёлнинг.
 — Ҳали замон яна ҳамшира ўша чақалоқни олиб киради. Хонама-хона юриб, аёлларга ялғиндан кўра сут бериб боқишса-чи? — гапга қўшилади боласини овқатлантираётган ҳамхонам.
 Кейин билсам, бир чақалоқ туғруқхона эшигига ташлаб кетилган экан. Кўчада бирор соат чамаси қолиб кетганлиги боис шамоллаган, сўнгра шу касалхонага келтирилган экан...
 Кечга томон қизчамнинг қиройи очил-

ганини кўриб, кўнглим ёзилди. Йўлак бўйлаб кетар эканман, ҳалиги гўдақнинг овозини эшитдим. Оёқларим ўзимга бўйсунмай қолди.
 Қорни очиб қўйлаётган мурғак жонни юпатолмасдан ҳамшира қиз жигибийрон бўларди.
 Аста эшикни тақиллатдим.
 — Сизга нима керак? — деди ҳамшира унинг озғича сўргич соларкан.
 — Боланинг қорнини тўйгазиб берайми? — дедим.
 — Хайрият, бор экансиз-ку, опажон, — дея суюниб болани менга қўшқўллаб тутқазди.
 Шу-шу ҳамшира қизлар эринмай чақалоқни олдимга олиб киришадиган бўлишди.
 Қизчам соғайиб, кўнглим анча ёришди. Дилором (ҳалиги қизчанинг исми)га анча ўрганич қолибман. У ҳам мени кўрди, дегунча тамшаниб, талпинадиган бўлиб қолди.
 Уни фарзандликка олиш истаги туғилди-ю, бу ҳақда уйдагиларга қандай гап очиб ҳақида ўйлай бошлаганимда, ҳамшира қиз мени бош шифокор Мая опа йўқлаётганини айтди.

Қизимни кўтариб, ҳузурларига кирдим.
 — Мана, энди сизларга ҳам жавоб берсам бўлади. Фақат, Дилоромни унутма, у ҳам сеннинг қизингдай бўлиб қолди, — деди.
 Кўнглимдагини айтишга улгурмасидан аввал гап орасида опа уни қимдир фарзандликка олганини айтганида, жуда галати бўлиб кетдим.
 — Бир кўзи ожиз аёлга беряпмиз, — деди у ниҳоят.
 — Нега, қандай қилиб? — сўрадим мен.
 — Опа-сингиллари ёрдам бериб туришаркан...
 Бўшашиб кетдим. Шу пайт ҳамшира йиғлаётган чақалоқни кўтариб кириб келди. Унга қараб, кўнглим бузилди. Юрагимдан нимадир «чирт» этиб узилгандай бўлди. Қизалоқни бағримга босдим. У онасининг исини сезган гўдақдай йиғлашдан тўхтади. Ҳали уйдагиларга (дадасига) айтиб улгурмаган гапим ичимда қолди. Фақат шифокордан Дилоромни сутли бўтқага ўргатиб кетишим учун озгина имкон беришини сўрадим. Бу гапни эшитган Мая опа ҳам хурсанд бўлиб

кетди. Ҳамшира билан икки кунгача Дилоромни суъий овқатга ўргатдик.
 Шундан сўнггина кўнглим жойига тушди. Ҳар тугул, у ҳам янги оила, янги қариндошлари ёнида бўлади. «Қаерда бўлсанг ҳам омон бўлгин. Топган она-жонинг кўзларига нур бўлгин, бола-жон!», — дея ич-ичимдан унга Оллоҳдан омонлик сўрадим.
 ...Мана, орадан шунча йиллар ўтди. Ҳар сафар қизимнинг бўйига қараб қувонганимда, у беҳитиёр ёдимга тушади. Эҳтимол, Дилором ҳам менинг болам сингари бирор олий ўқув юртини тугаллаётгандир? Балки оила кўриб, бир хонадонни чароғон қилаётгандир? Ёки ўзи тўймаган оналик меҳрини мурғак боласига бераётгандир? Нима бўлганда ҳам, қаерда бўлса ҳам, омон бўлсин!
 Дилором қизим! Ишонсанг, туну кун ўзимнинг фарзандларим қатори сенга ҳам Яратқандан соғлик, бахт, саодат сўрайман. Сеннинг гўзал чеҳранг, тим қора кўзларинг-у, узун киприқларинг кўз ўнгимдан ҳеч қачон кетмайди. Сени кўргим келади. Қаердасан, Дилором?.. Овоз бер!..

Зумрадхон АБДУЛЛАЕВА.

Тўлқин имтихонга бирга тайёрланиш учун Валларнинг уйига борганди. Жавон тоқсизда турган қора елим халтадаги пулларга кўзи тушди-ю, ҳаёли бутунлай бошқа томонга чувалашди.

Бир даста пуллар...
У девор-дармиён кўшниси Шамсиддин ақанинг ўз боласидай бўлиб кетган. Вали билан икки уй орасида катта бўлган, ораларидан қил ўтмас дўст. Фақат улгайганлари сари тақдир йўллари икки томонга айрилиб, болаларнинг дўстлиги уларни боғлаб турган ягона риштага айланиб қолаётгандай эди. Тўлқин мактабга чиқиб улгурмай, отасидан жудо бўлди. Сўнг уч опасини кетма-кет узатгунларича бор-бўдлари совурилиб тугади. Онаси икки иш ўртасида югуравериш, охири дардга чалинди. Тўлқин эса хали ёш. Бу йил коллежни битирди. Энди бирон-бир ишнинг этагидан тўтиб,

— Ҳўқиб тур, мен шарбат оп келаман.

— А? Ҳм, майли.
Валининг гапидан чўчиб тушгани ниманидир ошкор этиб қўйгандай, Тўлқин кизариб кетди. Дўсти чиқиб кетгач, бир лаҳзалик хавотири тарқаб, яна бояғи таъмали туйғу вужудига қондек ёйилди. «Нега уларда бор, бизда йўқ?!» Ҳа, буларга пул-хашакдек гап. Анави сумкадагининг бир пачкаси йўқолса, сезишмаса ҳам кераг-ов?

Тўлқин ҳаётида бунақа пул кўрмаганди, яна қарагиси келди. Ташқарига бўйлади — Валидан дарак йўқ, шошиб борди-да, елим халтанинг оғзини каттарок очди. Ҳў-хў-ў... Ичи-ичидан бир

✓ ТУРМУШ САБОҚЛАРИ

отаси Шамсиддин ака қўлида қора елим халта ушлаб турарди! Тамом! Билибди!!!

Ойиси меҳмонни қарши олиб, дарвоза олдидаги сўрига бошлади. Улар қишлоқ одамларига хос тавозе билан обдон хол-ахвол сўрашаркан, ичкарида Тўлқин титраб-қақшаб, тўлқонларди. Ҳозир нима қилиб қўйганини эндигина тушунди. Ҳозир юз беражак дахшатли ҳодисаларни кўз олдига келтириб, баттар талвасага тушди. Қандай шармандалики! У ўғри, абла! Ойиси, онажониси кўтаролмайди, бу иснодни!

Ҳозир уни чақиривади, ҳозир... бир зум кулгоғини динг қилиб, пойлади. Шамсиддин ака нега хотиржам гапиряпти? Мунча узоқдан бошламаса? Қанийди, то онаси ҳақиқатни эшитгунча Тўлқиннинг юраги ёрилиб ўлса! Тамом бўлса.

— Йўқ-йўқ, ололмайман, укажон, — дерди ойиси ниманидир рад этаркан. Сиздек қўшним хаста ётганда ҳаж сафарига чиқишимдан не маъно?

Тўлқиннинг кўксидаги зарблар бир оз пайсаиб, деразага яқинроқ келди.

— Мени тўғри тушунинг, опа, — сўзида давом этди Шамсиддин ака.

— Эсингиздами, тadbиркорликни эндигина бошламоқчи бўлиб юрганнимда хўжайинингиз раҳматли менга кўп йўл-йўрик кўрсатган. Лойиҳам устида ҳафталаб ишлаганмиз. Шу сўрида кеча-кундуз тузингизни еб ўтирганман. Солижон акам туфайли мукамал лойиҳа яратиб, шунинг орқасидан, мана рўзгоримни яшатиб ўтирибман. Бу ёққа чиқишдан олдин келиннингиз билан узоқ ўйладик, мулоҳаза қилдик. Ҳамиятингизга тегиб қўйишдан кўрдик. Лекин сиз бизга опа ўрнидасиз, тўғри тушунингиз керак. Мен пок ният билан, бу сафар Маккаи Мадинани эмас, ўзимга кадрдон инсонлар қалбини зиёрат қилиш учун чиқдим. Олмасангиз кўнглимни чўктирасиз, қаттиқ ранжийман.

Тўлқин ойисининг сўзларини эшитмади. Курсига «шилқ» этиб тушди. Манглайдаги муздек терларини мажолсиз қўллари билан артаркан, қандай оғир гуноҳ иш қилиб қўйганини англагани сари ўздан, виждонидан нафратланарди.

Гулчехра АСРОНОВА,
Фаргона вилояти.

БОЛАНГИЗ НИМА БИЛАН МАШҒУЛ?

✓ КУЗАТУВ

Ақсарият ота-оналар кундалик иш билан машғул бўлишиб, ўз фарзандларининг уззу-кун нима билан бандлигини билишмайди. Айримлари мактаб ёки коллеждаги ўқув машғулотларидан кейин бўш вақтларини кўпроқ интернет клубларида ўтказишади. Айниқса, ўғил болалар. Ўғлининг устози: «Ортикча пул берманг, бошқаларга қўшилиб компьютер уйинларига берилиб кетаяпти», — деганида ишонмагандим. Аммо вазият худди устоз айтгандек бўлиб чиқди. Мен уни мутолаага чалғитмоқчи бўлиб: Чингиз Айтматовнинг «Ок кема» қиссасини сотиб олдим. Орадандир ой ўтди ҳамки, ўғлим китобни ўқиб тугатолмасди. Мен эса ҳар қуни ишдан келиб ундан ўқиганларини гапириб беришини сўрардим. Охири талабни қудайтирдим.

— Ойи, китобни ўқимасам ҳам охиригача биламан, — деди у. — Ахир киносини кўрганман-ку.

— Кинода воқеалар батафсил ёритилмаган. Сен менга қўлингиздаги китобда қандай ёзилган бўлса, шундайлигича гапириб бер. Наҳотки, асар сенда бирор таассурот қолдирмаган бўлса...

Ўғлим ўйланиб қолди... ва кутилмаганда ғалати тақдир қиритди.

— Ойижон, китобни бошдан-охиригача ўқиб чиқсам, менга «сотка» оберасизми?

Ичимда нимадир узилгандек бўлди. Унга ҳозирча қўл телефонига эҳтиёжи йўқлигини, агар мана шундай китобларни кўпроқ ўқиса, билими ортишини ва ҳамма нарсага ўзи эришини мумкинлигини тушунтиришга уриндим.

...Чамаси 13-14 ёшларда эдим. Болалар кутубхонасида мен ўқимаган китоб қолмаганидан сўнг, шахар кутубхонасига аъзо бўлганман. «Чолиқуши» асарини йўғон шоҳли ёнғоқ дарракетининг устига чиқиб ўқирдим. Шундай қилмасам тўнғич опам гарданимга бир қатор юмушларни юкларди. «Мартин Иден»ни ўқиб тугатишга шўнчалик берилиб кетганимдан «чироки» ўчир, кўзинг толиқадим», дея койиған дадамдан яширинча китобни ўқиб тугатганим сира эсимдан чиқмайди. Онамдан эшитган даққиларимнинг адоғи йўқ эди. Қизиқ, улар бизни тинимсиз таллашиб-тортишиб ўқийдиган эртақларимизни яшириб қўйиш билан овора бўлишса, бугун биз нега болаларимизни китоб ўқишга жалб қилолмай хунобмиз? Улар, ҳатто эртак китобларни ҳам ўқимай қўйишяпти. Бу оғрикли саволга жавоб тополмай қоламан, баъзан.

Талабалар ўзларига керакли маълумотни кўпинча интернетдан излашса, кичкинтойлар телеви-

зорда турли анимацион ва жангари фильмлар ёзилган дисклар томоша қилишни афзал кўришади. Ҳатто катталар ҳам мутолаадан узоқлашиб кетишмоқда. Ёшлар «ўқийдиган нарсалар шўнчалар кўпки...» дейишади-ю, аммо камдан-кам ҳолатларда мажбуриятдан қўлларига китоб оладилар. Инглиз тилини анча мукамал биладиган талабам бирор инглиз ёзувчисининг номини билмаслигини эшитиб, ачиндим...

Фарзандингизга китоб сотиб олиб беринг, деган давъатни кўп бор такрорлаймиз. Китоб сотиб оламиз ҳам. Аммо фарзандларимиз биринчи саҳифани varaқлаб, қизиқ эмас экан, деб бир чеккага ташлаб қўяди-да, яна телесериалларга тикилади. Севишганларнинг кейинги тақдирларига қизиқиб, экрандан кўзларини узмай ўтираверишади. Кўрган фильмларини тўлиб-тошиб ҳўққа қилиб беришлари мумкин, аммо тарих ёки адабиёт, кимё ва биология дарслигидаги бирор мавзунинг оғзаки баён қилиб беришининг уддасидан чиқмаслигича нима деб изох берайлик?

Болангиз нималар билан банд? Кундалик машғулотларини суриштириб борасизми? Улар жуда зийрак бўлишади. Ота-онаси уйда бўлса, дарс тайёрлашга ёки бирор фойдалу юмушга уйнайди. Ишдан ҳориб-чарчаб қайтган кезларингизда бўш вақтингда нималар билан машғул бўлдинг, десангиз кўпинча жўяли жавоб ололмайсиз. Баъзан иложини қилиб, пулли тўғаракларга аъзо қилсангиз, ёлчилик қатнашмаса, хафа бўлиб кетасиз. Бола бирор баҳона топиб тураверди. Наридорса, тўғарак раҳбарини касалга чиқариб қўяди. Бола насоратдан узоқлашгани, ихтиёри ўзида қолиб истагани нарчасини қилаверади. Шаҳар шароитида кўпинча кўшни қўшинининг боласини танимайди, «Мартин Иден»ни ўқиб тугатишга шўнчалик берилиб кетганимдан «чироки» ўчир, кўзинг толиқадим», дея койиған дадамдан яширинча китобни ўқиб тугатганим сира эсимдан чиқмайди. Онамдан эшитган даққиларимнинг адоғи йўқ эди. Қизиқ, улар бизни тинимсиз таллашиб-тортишиб ўқийдиган эртақларимизни яшириб қўйиш билан овора бўлишса, бугун биз нега болаларимизни китоб ўқишга жалб қилолмай хунобмиз? Улар, ҳатто эртак китобларни ҳам ўқимай қўйишяпти. Бу оғрикли саволга жавоб тополмай қоламан, баъзан.

Талабалар ўзларига керакли маълумотни кўпинча интернетдан излашса, кичкинтойлар телеви-

зорда турли анимацион ва жангари фильмлар ёзилган дисклар томоша қилишни афзал кўришади. Ҳатто катталар ҳам мутолаадан узоқлашиб кетишмоқда. Ёшлар «ўқийдиган нарсалар шўнчалар кўпки...» дейишади-ю, аммо камдан-кам ҳолатларда мажбуриятдан қўлларига китоб оладилар. Инглиз тилини анча мукамал биладиган талабам бирор инглиз ёзувчисининг номини билмаслигини эшитиб, ачиндим...

Фарзандингизга китоб сотиб олиб беринг, деган давъатни кўп бор такрорлаймиз. Китоб сотиб оламиз ҳам. Аммо фарзандларимиз биринчи саҳифани varaқлаб, қизиқ эмас экан, деб бир чеккага ташлаб қўяди-да, яна телесериалларга тикилади. Севишганларнинг кейинги тақдирларига қизиқиб, экрандан кўзларини узмай ўтираверишади. Кўрган фильмларини тўлиб-тошиб ҳўққа қилиб беришлари мумкин, аммо тарих ёки адабиёт, кимё ва биология дарслигидаги бирор мавзунинг оғзаки баён қилиб беришининг уддасидан чиқмаслигича нима деб изох берайлик?

Болангиз нималар билан банд? Кундалик машғулотларини суриштириб борасизми? Улар жуда зийрак бўлишади. Ота-онаси уйда бўлса, дарс тайёрлашга ёки бирор фойдалу юмушга уйнайди. Ишдан ҳориб-чарчаб қайтган кезларингизда бўш вақтингда нималар билан машғул бўлдинг, десангиз кўпинча жўяли жавоб ололмайсиз. Баъзан иложини қилиб, пулли тўғаракларга аъзо қилсангиз, ёлчилик қатнашмаса, хафа бўлиб кетасиз. Бола бирор баҳона топиб тураверди. Наридорса, тўғарак раҳбарини касалга чиқариб қўяди. Бола насоратдан узоқлашгани, ихтиёри ўзида қолиб истагани нарчасини қилаверади. Шаҳар шароитида кўпинча кўшни қўшинининг боласини танимайди, «Мартин Иден»ни ўқиб тугатишга шўнчалик берилиб кетганимдан «чироки» ўчир, кўзинг толиқадим», дея койиған дадамдан яширинча китобни ўқиб тугатганим сира эсимдан чиқмайди. Онамдан эшитган даққиларимнинг адоғи йўқ эди. Қизиқ, улар бизни тинимсиз таллашиб-тортишиб ўқийдиган эртақларимизни яшириб қўйиш билан овора бўлишса, бугун биз нега болаларимизни китоб ўқишга жалб қилолмай хунобмиз? Улар, ҳатто эртак китобларни ҳам ўқимай қўйишяпти. Бу оғрикли саволга жавоб тополмай қоламан, баъзан.

Талабалар ўзларига керакли маълумотни кўпинча интернетдан излашса, кичкинтойлар телеви-

рўзгор ташвишларини ўз елкасига олмас бўлмайди. Лекин ойиси ўқини давом эттириши зарурлигини таъкидлавериб, охири омадини синаб кўришга кўндирди.

— Ноумид шайтон, болам, — деди Хурихон опа. — Худо «ол, кулим!» деб, ўтиб қолсанг, ажабмас. Пуллигича иланиб қолсанг ҳам майли. Тоғаларинг, амакиларинг бор, эплаймиз.

Тўлқин ҳам ўқиб, ҳам ишлашни кўнглига туккани боис рози бўлди. Онаси ҳақ, унинг келажакини ўйлаяпти. Қийналса ҳам илм олади.

Хуллас, Тўлқинларниқанда шунақа гаплар. Ҳозир у Валларниқига, йил сайин нураб, чўкиб бораётган эски қулба ёнида бўй қериб турган болохонали, серхашам уйга дарс қилиш учун кирган. Валининг дадаси Шамсиддин ака омади юришган тadbиркор.

Шунақа пул... очикдан-очик, дуч келган жойда тураверса-я. Демак, булар долларни «супуриб» олар эканлар-да. Тўлқин онасининг дорилари учун қариндошларига сарғайиб, ўтган йилги тағи-тешиқ туғлисида елиб-югурган бир пайтда... «Умуман, нега буларда ҳамма нарса бор-у, бизда йўқ?»

нидо келди: «Ол! Бўл, шовил, ол!!!» У ғайришуурий ҳаракат билан бир даста долларни олиб шимининг киссасига жойлади-да, дарҳол жойига қайтди. Ҳаммаси шу қадар тез содир бўлдики, худди кўрқинчли туш кўраётгандек англай олмади. Вали қериб келганда батамом ўзини йўқотиб қўйди. Ҳеч нарсадан хабари йўқ оғайниси Тўлқинни бирданига кетмоқчи бўлиб қолганига ҳайрон бўлди. Дахлизда гуруч тозалаб ўтирган ойисининг гапига чала-чўлла жавоб берган Тўлқин ичкари уйга ўтиб олди-ю, хўфа жой тополмай, хонани айланаверди. Бу ҳолат худди оловда қанотини куйдираётган парвонага ўхшарди. Охири пулни яшириб, ойна олдидаги курсига ўтирди. Мияси гувиллар, нима ҳақда ўйлашни билмасди. Санасамикин? Йўқ, ойиси кўриб қолади. Унинг энди кўп пули бор. Лекин ўзини кўярга жой тополмасди.

— Хурихон опа!

Тўлқинни ток ургандек сесканиб кетди. Ахир бу... Пардани хиёл суриб қаради. Валининг

танбех эшитдим. «Сенинг нима ишинг бор? Йўлингдан қолма», деган гаплари кўнглимга оғир ботди. Оналарки, фарзандларига шундай нотўғри тушунча берса, бошқалардан нимани кутиш мумкин? Яна катталар нуқул

✓ **ТААССУФ** ёшлардан нолишади. Ҳозир баҳор, ундан кейин ёз келади. Барча ўткир юқумли касалликларнинг ривожланиш даври бошланади. Чиқиндиларни махсус жойга ташламасдан, юқоридаги болақай сингари ариқчаларга отиб кетилса бундай ахлатлар касалликларнинг асосий манбасига айланмай-дими?

Барча ўткир юқумли касалликларнинг ривожланиш даври бошланади. Чиқиндиларни махсус жойга ташламасдан, юқоридаги болақай сингари ариқчаларга отиб кетилса бундай ахлатлар касалликларнинг асосий манбасига айланмай-дими?

Абдор УБАЙДУЛЛАЕВ,
ЎзДЖТУ халқро журналистика факультети талабаси.

КАТТАЛАР ЎРНАК БЎЛСА...

Кўчада кетаётиб, бир аёлга кўзим тушди. Бир қўлида фарзандини етказса, иккинчи қўлида полиэтилен қопчада ахлат кўтариб олган эди. Чиқиндилар ташланадиган жойдан 40-50 метр нарида қўлидаги халтани ёш фарзандига тутқазиб, ахлатхонага ташлаб келишини тайинлади. Бола-бола-да, қўлидаги юкни албатта айтилган жойга етказмай, ярим йўлдаги ариқча улоқтирди-ю, орқасига қараб чопди.

Онаси эса уни қулиб қарши олиб, елкасига қоқиб қўйди. Бу манзарани мен ҳам, боланинг онаси ҳам кўриб турган эдик. Чидаб туролмадик. Аёлнинг олдига бориб, унинг нотўғри иш қилганини айтишга улгурмасидан афсуски, ўзим

танбех эшитдим. «Сенинг нима ишинг бор? Йўлингдан қолма», деган гаплари кўнглимга оғир ботди. Оналарки, фарзандларига шундай нотўғри тушунча берса, бошқалардан нимани кутиш мумкин? Яна катталар нуқул

ёшлардан нолишади. Ҳозир баҳор, ундан кейин ёз келади. Барча ўткир юқумли касалликларнинг ривожланиш даври бошланади. Чиқиндиларни махсус жойга ташламасдан, юқоридаги болақай сингари ариқчаларга отиб кетилса бундай ахлатлар касалликларнинг асосий манбасига айланмай-дими?

Абдор УБАЙДУЛЛАЕВ,
ЎзДЖТУ халқро журналистика факультети талабаси.

ДАРАХТЛАР ГУЛГА КИРСА...

аллергия безовта қилади

✓ САЛОМАТЛИК СИРЛАРИ

Баҳорий гўзалликлардан кўзлар қувониб, кўнгилларни ажиб туйғулар эгаллайди. Шундай бўлса-да, бу фасл айримларнинг саломатлигига таъсир этиб, кийин аҳволга солиб қўяди. Чунки кўклар гўзал бўлиш билан бирга аллергик касалликларни кўзгатувчи фасл ҳам ҳисобланади.

Бу касаллик айримларда ўрик, олма гуллаганда унинг чангига, баъзиларда эса тол, терак гуллаши даврида чиқадиган қипиққа ёки гуллардан тараладиган кучли ҳидларга нисбатан бўлиши кузатилади.

Баҳорги гуллаш жараёнида аллергияси бор одам, мисол учун терак гуллаётган даврида (апрель, май) бурнидан сув келади, ачишади, тез-тез акса уради, кўп йўталади. Ҳаво етишмаслик, ҳолсизлик, танага ҳар хил қизил тошмалар (майда ёки думалок ҳолда) тошишидан азият чекади. Тери қичишади, қашиган жой қизаради. Бу ҳолат узок муддат давом этса, дерматит ёки сурункали экземага айланади. Инсоннинг меҳнат қобилияти пасасди, ҳатто уйдан кўчага чиқишга кўрқиб қолади.

Бундан ташқари, аллергияга мойил беморлар шоклод, кўзкорин, балик, суг, кулупнай ва шунингдек, цитрус мевалар истеъмол қилинганда ўзларини нохуш ҳис этадилар. Ҳатто дук-какли дон маҳсулотларидан

ҳисобланган ловия, нўхат ёки мош, помидор, бақлажон, гармдорига аллергияси борларни кузатсангиз, иммун системаси мустаҳкам бўлмагунча истеъ-

кўрсатмаларга қатъий амал қилишлари зарур. Бу касалликка чалинганлар кўпроқ пархезга риоя қилишлари мақсадга мувофиқ.

Кўпроқ бугда пиширилган, сувда қайнатиб тайёрланган овқатларни истеъмоли қилиб, қовурилган ва дузданган гўшт маҳсулотларини чегаралаш керак. Аччиқ қалампир, хантал, хрен, кетчуп, чим-чимлар ошқозон-ичак тракти шиллик пардасини кучли кўзгатиши мумкин.

Бемор ичакларидаги меъёрдаги микрофлорани ушлаб туриш учун нордон суг маҳсулотлари (бифидум) — кунига 0,5 литр қабул қилиш керак. Агарда аллергия тошма берса, қариқиз дамламасидан 10 кун ванна қабул қилиш лозим.

Терак гуллашидан азият чекадиган беморлар бу даврда кўпроқ душ қабул қилиш, оғиз бўшлиғи, томоқ ва бурунни тоза совуқ сув билан ювиб, кейин валериана ва арслонқуйруқ дамламаси билан чайқаш ҳам яхши фойда беради. Зўриқш даврида камрок кўчага чиққан маъқул. Хоналарини тез-тез хўл латта билан артиб, дераза ойнасига хўлланган доқа осиб қўйиш ҳам аллергик даврнинг ўтишини енгиллаштиради.

Тоҳир ИБРАГИМОВ,
тиббийет фанлари доктори,
профессор.

✓ АЁЛЛАРГА МАСЛАҲАТ

НИҚОБЛАР: ЁҒЛИ ЮЗ УЧУН

Бир ош қошиқ календула (тирноқгул) настойкаси, бир ош қошиқ илик сув, бўтқа ҳолига келгунча сули уни, бир ош қошиқ ёғсиз сметана аралаштирилиб, тозаланган юзга 20-25 дақиқа сурилади. Сўнг илик сувда ювилади.

1 та ўртача бодринг қирғичдан ўтказилади, 1 та тухум сариғи аралаштирилиб, тозаланган юзга 20-25 дақиқага сурилади ва илик сувда ювилади.

Кўпиртирилган 1 та тухум оқига 20 томчи лимон суви қўшилади ва 1 чой қошиқ упа (присипка) билан яхшилаб аралаштирилади. Бу ниқоб 2-3 қават қилиб сурилади. Ўтлар дамламаси (момақаймоқ, қора эман пўстоғи) билан ювилса, яхши натижа беради.

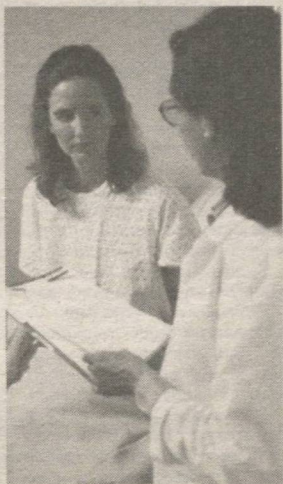
ҚУРУҚ ЮЗ УЧУН

Битта нордон яшил олма, бир дона қизил сабзи, яримта ўртача катталиқдаги бодринг (қирғичдан ўтказилиб) бир, икки ош қошиқ творог билан аралаштирилади ва юзга сурилади. 20 дақиқадан кейин илик сув билан ювилади.

Бир дона помидор (қирғичдан ўтказилади), яримта тухум сариғи ва бўтқа холига келгунча сули уни қўшилади.

Бир ош қошиқ сариёғ хона ҳароратида эритилади, бир чой қошиқ ўсимлик мойи билан кўпиртирилади, 1 та тухум сариғи, бир чой қошиқ эритилган асал, ярим чой қошиқ глицерин, бир чой қошиқ момақаймоқ дамламаси ёрилган юзларга сурилса яхши самара беради.

Бир дона тухум сариғи бир ош қошиқ ўсимлик мойида аралаштирилади ва бир чой қошиқ лимон шарбати қўшилади. Тай-

ёр бўлган ниқоб тозаланган юзга 20-25 дақиқага сурилади
Мадина АЛЛАБЕРГАНОВА
тайёрлади.

(Боши ўнган сонда)

Нўрзода МАМАТОВА,
мутахассис-шифокор:

— Ҳузуримга бир аёл етти ёшли ўғилчасини етаклаб келди. «Кечаси тинч ухломмайди, ўзига каттақон жой тўшаб, атрофини ёстиқлар билан ўраб қўямиз. Лекин айланавериб, шундан ҳам ўтиб кетади. Тишини тинимсиз гижирлатади. Шоклод, ширинликни бир кун емаса, уйда тўполон» — дея гапиряптию, мен секин ҳалиги болақайнинг ўзини туттиши, юз-кўзларини кузатаман. Бир жойда тиним биллиб ўтиролмаслиги шундоқ харақатларидан кўриниб турибди. Яна денг, жуда қайсар. Лабораториямизга йўлладим, сийдик ва қонига чанга маҳсус, энг сўнгги замонавий аппаратда синчиклаб текшириб чиқдик. Ичкарида... айтишга кўрқасан киши, бир неча турдаги гижжалар — аскарлардан тортиб, майда лентасимон, оқ рангли узунлиги 0,2-0,6 см. гача бўлаганлари, япалоқ, лентасимон чувалчангача бор. Кейин муолажалар ёзиб бердим ва онасига қаттиқ тайинладим: «Энди ҳар кунни ўғлингизни юриш-туриши, еб-ичиши, ким билан қандай ўйин ўйнашгача жиддий назорат қиласиз, керак бўлса уч-тўрт марта кўлини совуқлаб ювишга ўргатинг, ҳадеб тўғри келган ит-мушукларни силамасин, ширинликни секинлик билан камайтиринг». Бир ойдан сўнг қайтадан таҳлиллар топшириш учун келганида текширсам, ишонасизми, бола бутунлай ўзгарган. Рангли тоза, босиқ ва анча жиддий тортиб қолган эди...

Гижжаларнинг саломатлигимизга кўрсатадиган таъсири турлича кечади. Айримлари аллергик (дерматит, экзема,

“ТЕКИНХЎРЛАР” ОИЛАСИ ХАВФ СОЛАЁТИР

Ёхуд инсон танаси ҳисобига “кун” кўрувчи
гельминт (гижжалар)лар хусусида

терида тошмалар тошиши, турли шиллик(кўринишида, бошқалари ҳаракатланиш орқали (қон томилари ёки ўт-пуфак, нафас олиш йўллари, ҳатто қизил-ўнгач ёки ҳалқумда ҳам бемалол юраверади), айрим турлари, масалан, аскарларда ва қилбошлар танамиз (чакрият ҳол-

лик овқатланиш режимимизда нима бўлса, улар шулар “ҳисоб”идан яшайверади. Қон, ошқозонда қайта ишланган озуқалар уларга тайёр “овқат” ҳисобланади. Айримларни кузатсангиз ўзи ниҳоятда озгин бўлгани билан “еб тўймас”, ҳатто ўзидан бир неча барабар оғиррок

тош босадиган полвонкел-батларга қарагандаям кўпроқ овқат ейди, агар икки-уч соат ўтар-ўтмас яна кучлироқ таом тақлиф этсангиз ҳеч тап тортмайди. Айнан ана шундай тоифадаги «очкўз»лар ҳақида сўз кетса, мутахассислар «хўкиз тизмаси» гижжалари танамиздаги энг асосий витаминлар, оксил ҳамда минерал моддаларни сўриб олиши оқибатида организмнинг тўйиниши хусусияти сусайиб, ҳалқ ибораси билан айтганда, кўзи ҳам, қорни ҳам очлар пайдо бўлар экан. Бу биргина мисол ҳолос, лекин ичакларда яшайдиган ангилостома деган гижжалар солаётган хавф янада хавотирли эканлиги аллақачон Жаҳон Соғлиқни Сақлаш Ташкилоти мутахассислари томонидан тасдиқланган. Яъни қон сўриш эвазига кун кўрадиган гижжаларнинг 10-15 йил яшашини ҳисобга оладиган бўлсак, улар камқонлик, терининг бузилиши, тутқаноқ, бронхит сингари ўнлаб касалликларга сабабчи бўлиш билан бирга ҳатто организмда турли хил ўсимта-

ларни пайдо қилиши ҳам кузатилмоқда. Бу эса биз сўз юритаётган оддий чувалчангсимон (уларнинг ўндан ортик тури борлигини ҳам унутмайлик) гижжаларга эътиборсиз равишда истиҳола ёки бепарволик билан қўл силташимиз эртага жуда оғир оқибатларни келтириб чиқаришини унутмайлик.

Дарвоқе, газетамизнинг кейинги сонларида бизнинг саломатлигимиз учун хавф туғдираётган “текинхўрлар” оиласи—гижжа хасталикларининг республикамизда учрайдиган турлари ва уларни келтириб чиқарувчи омиллар хусусида бевосита мутахассис шифокорлар томонидан ўтказилган таҳлилий кузатувлар асосида туркум мақола тайёрланаётганлигини эътиборга олиб, бундай касалликларга чалинмаслик учун кўпчилигимиз биладиган, лекин афсуски, аксарият ҳолларда амал қилмайдиган қоидалар ҳақида қисқача эслатма бермоқчимиз.

Энг аввало, ҳар биримиз ўз ОИЛАМИЗДА ТОЗАЛИК ва ШАХСИЙ ГИГИЕНА қоидаларига қатъий риоя қилишимиз шарт! Албатта, бу у етти ёшда, етмиш ёшда, барибир, “олдин қонда” сифатида яъни жуда оддий кундалик яшаш тарзимизга айлансагина, ўзимизни кўп балои офатлардан асраймиз.

Ниҳоят, энг асосий қоида битта: Ҳеч бўлмаса йилда бир марта бўлса-да, ўзимизнинг, оиламизнинг соғлигини ўйлаб, тиббий текширувдан ўтсак, кифоа. Албатта, умумий қон ва сийдик анализлари, УЗИ, рентген текшируви, қондаги қанд миқдорини, юрак, буйрак ва жигар, ошқозон-ичак фаолиятини аниқлаш ниҳоятда муҳим. Албатта, ҳар бир инсон қачон бирор жойим бевозта қилиб, оғриб қолсагина шифокорга мурожаат этман-да, деган ҳаёлда бўлса, унинг ўз соғлигини асрашда йўл қўйган энг катта хатоси аслида шу бўлади!

Ҳуринисо НИЁЗАЛИЕВА,
Моҳинур ҚОДИРОВА тайёрлади.

ларда ошқозон-ичак деворлари)га жараҳат етказиш ва ниҳоят, танамиз ҳисобидан тўйиниб, озиклангач, оқибатда бизни заҳарлаш орқали таъсир кўрсатади. Уларнинг озикланиш манбалари жуда оддий: яъни сиз билан бизнинг қунда-

Кахрамон укаси Турдимуроднинг ҳовлисига бош сукиб, йўлакни супираётган келинини кўрди-ю, юзи нордон довучча чайнагандек буришди. Ака-уканинг нопок ишларини сезиб, бунда қайинакаси бош-қош бўлишидан хабардорлиги учун ҳам Нафиса уни ёқтирмас, ёнма-ён қўшнилиги сабабли кўз-кўзга тушгандан шоша-пиша салом бериб, уйга кириб кетарди. Буни билган Қахрамон ҳам уни хушламасди.

— Келин, Турдимурод уйда-ми?

Нафиса ичкарига қараб бош ирғади-ю, индамай ошхона томон юрди. Бу орада кўзини ишқалаб, эснаган ҳолда уйдан чиққан Турдимурод акасини кўрди-ю, оёғига шиппагини олиб, у билан сўраша кетди.

— Келинг, ака, бирон янгилик борми?

— Одам дегани ҳам шунча ухлайдими? Кийин, Тошканга кетасан. Шокир у ерда иккита «балиқча»ни топибди. Зудлик билан уларнинг ҳужжатларини тўғрилаш керак.

— Хўп. Қани уйга кириб, менда ҳам янгилик бор.

Турдимурод хотинига чой олиб киришини буюриб, Қахрамонни ичкарига етаклади.

— Хўш, нима гаплар, энди айт-чи? — акаси савол ташлади.

— Утган куни Гулистонда Андрей дегани билан танишдим. Ўзи кўдириб юрган экан, мениям ўзларингга қўшиб олинглар, деб роса ялинди. Унинг ҳам бизнинг «бизнес»дан анча тажрибаси бор экан. Мен унга Россияга кетадиган «ўлжа» топса, ҳар бирига 100 «кўки»дан олишни айт-туддим, бирдан рози бўлди. Кеча ўша кўнғироқ қилди. Иккитасини топиб қўйибди. Ўзимам бало экан, қизларга Москва шаҳрининг энг кўзга кўринган кафебарларида ишласаларинг мана шунча машаққат яшайсанлар, дебди. Улар ҳам ёш эмасми, ишонибди. Шуларни тезроқ ҳал

қилиш керак.

— Ишқилиб, ўша Андрейнинг бизни сотиб қўймайдими? Ўзим у билан учрашмасам, кўнглим тўлмайди. Телефонини бер-чи?!

Нихоят, ўрнидан кўзгалган Қахрамон Москвада қизларни қабул қилиб олиб, уларни тунги клуб-сауналарга сотиб, фоҳишаллик қилишга мажбурлаб, мўмай даромад орттираётган синглисидан қизларни жўнатиш учун пул юборишини сўрашга келишиб

ни бир хонали уйга жойлаштириди-да, паспортларини рўйхатдан ўтказишни баҳона қилиб йиғиб олди. Деярли ҳеч қаерга чиқмай, ўша ерда икки кун яшашгандан сўнг, кечкурун икки эркак ҳамроҳлигида қизлар шаҳарнинг чеккасида жойлашган исловатхонага олиб борилди.

— Нима иш қилишларингми биласанларми? — атрофга ҳадик билан қараётган қизлардан сўради Ўлмасой. — Ҳозир, ма-

метишди.

— Мен бу ҳаром иш билан шугулланмайман, устингиздан арз қиламан.

Зулайхо бурилиб, эшик томонга йўналган эди, кучли қўллар билагидан ушлаганидан, «вой» деганича, орқасига қаради. Боя ўзларини олиб келган эркак, унга важоҳат билан қараб турар эди.

Дўқонда сотувчи, кафедра официант бўлиб ишлаш илинжи-

да келган қизлар алданганликларини тушуниб етганларида афсуски, кеч бўлган эди. Улар қаршилиқ кўрсатганликлари учун икки кун овқат ва сувдан маҳрум қилинди. Учинчи куни қизларнинг қаршисида яна Ўлмасой пайдо бўлди.

— У қулоғу бу қулқларинг билан эшитиб олинглар. Энди сўнлар меникисанлар ва ўзим тулаган пуллари қайтариб олишим керак. Қочиб ва мижозларнинг пулини яшириш хаёллариингга ҳам келмасин. Паспортларинг менда, қаршилиқ кўрсатиш бефойда. Аксинча ўзларингга ёмон бўлади. Бу катта шаҳарда керак бўлса ўликларингниям топишолмай-

да келган қизлар алданганликларини тушуниб етганларида афсуски, кеч бўлган эди. Улар қаршилиқ кўрсатганликлари учун икки кун овқат ва сувдан маҳрум қилинди. Учинчи куни қизларнинг қаршисида яна Ўлмасой пайдо бўлди.

— У қулоғу бу қулқларинг билан эшитиб олинглар. Энди сўнлар меникисанлар ва ўзим тулаган пуллари қайтариб олишим керак. Қочиб ва мижозларнинг пулини яшириш хаёллариингга ҳам келмасин. Паспортларинг менда, қаршилиқ кўрсатиш бефойда. Аксинча ўзларингга ёмон бўлади. Бу катта шаҳарда керак бўлса ўликларингниям топишолмай-

олишдилар.

...Турдимурод Шокир ва Андрей толган, ёшлари 22-25 атрофидаги қизларни бошдан-оёқ кўздан кегириб, ич-ичидан хурсанд бўлди. Синглиси яхшироқ ҳаракат қилса, буларнинг ҳар бири унинг чўнтагини пулга тўлдирини турган гап. Хуллас, бир hafta ичида қизларнинг паспорти олиган Турдимурод уларни Москвага шошилиқ жўнатиб юборди.

«Домодедово» аэропортида қизларни кутиб олган, ёши 30 лардан ошган аёл ўзини Ўлмасой деб таништирди. Нигоҳи ўткир, доимо қошини чимириб гапирувчи бу аёл Турдимуроднинг синглиси эди. У меҳмонлар-

навининг орқасидан бориб кийнасанлар, мижозларни кутишга тайёр бўлиб туришлар.

— Ахир бизни кафедра официант бўлиб ишласизлар, деб юборишган-ку, — дея йўғлади Шаҳноза.

— Қанақа кафе, қанақа ресторан? Пул керакми сенларга ўзи? — дея дўқ урди Ўлмасой ва давом этди, — Ҳар биринг мендан икки минг «кўки»дан қарзсанлар. Йўлларингга, бу ерда яшашу, кийинишингга мана мен пул тўлаганман, — деди у кўкранга уриб. — Ҳар биринг шу ерда ишлаб, қарзингми қайтармагунгча, ҳеч қаёққа кетмайсанлар.

Қизлар бир-бирларига қараб, нафаслари ичига тушиб

да келган қизлар алданганликларини тушуниб етганларида афсуски, кеч бўлган эди. Улар қаршилиқ кўрсатганликлари учун икки кун овқат ва сувдан маҳрум қилинди. Учинчи куни қизларнинг қаршисида яна Ўлмасой пайдо бўлди.

— У қулоғу бу қулқларинг билан эшитиб олинглар. Энди сўнлар меникисанлар ва ўзим тулаган пуллари қайтариб олишим керак. Қочиб ва мижозларнинг пулини яшириш хаёллариингга ҳам келмасин. Паспортларинг менда, қаршилиқ кўрсатиш бефойда. Аксинча ўзларингга ёмон бўлади. Бу катта шаҳарда керак бўлса ўликларингниям топишолмай-

✓ АДАШГАНЛАР
ди. Тушундингларми?
Аёлнинг мазкур тахдидли сўзларидан сўнг, қизлар тақдирга тан беришди.

Шу орада «овчилар» яна янги «ўлжа» кидириб, Гулистон ва Тошкент шаҳарларида изғиб юришарди. Республикада озғин одам савдосига қарши кураш, энг аввало ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, шунингдек, оммавий ахборот воситалари орқали, таълим муассасалари, маҳалла ва қишлоқларда кенг миқёсдаги тушунтириш ишлари олиб борилганга қарамай, бойлик, мўмай даромад топиш илинжида ҳали ҳам нопок кимсаларнинг ёлгон эртақларига ишониб, алданаётган, ҳаётини барбод этаётган фуқаролар ҳамон учраётгани ачинарлидир. Бу сарф қаллоблар қўлига тушган Анжелика Шпотина, Гулнора Тўхтабоева, Комила Бердиматоваларнинг Москва шаҳрига кетишлари учун авиачипталар олиниб, қизлар аэропортга олиб келинганда, ички ишлар ходимларининг тезкор аралашуви ва жинойи гуруҳни ҳибсга олиниши натижасида фирибгарларнинг наватдаги яна бир «операцияси» барбод бўлди.

Суд Қахрамон ва Турдимурод Зайниевлар, Шокир Шарипов ва Андрей Кулагинларни Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 135-227-131-138-121-моддалари билан айбдор деб топиб, уларга узоқ муддатли озодликдан маҳрум этиш ҳақини тайинлади. Шунга айтишлар керак-да, «ўзингдан чиққан балога, қайга борасан даъвога» деб.

Зикрилла РАСУЛОВ,
Тошкент шаҳри Миробод туман прокурори ёрдамчиси.
Наргис ҚОСИМОВА,
журналист.

(Мақола қахрамонларининг исм-шарифлари ўзгартirilган)

Бугун унинг бормаган қасбонаси қолмади. Ҳеч қаерда гўшт йўқ. Биринида хозиргина тамом бўлган бўлса, бошқаси аллақачон беркилган. Аксига олиб, уйига меҳмон келиши керак. Хотини қаердан бўлсаям, гўшт топиб келинг, деган.

— Қўшни маҳаллада бўлиши керак, — деди ниҳоят таниш қасбоблардан бири. — Фақат тезроқ бориб, тугаб қўлиш мумкин.

Уша томонга йўл олди. Ҳансираб етиб келганида қасбоб йиғит даста-даста пуллари санаётган экан.

— Э, келинг, келинг, домулла, — деди у қўлидаги пуллари сумкага солар экан. — Гўшт керакми? Ўзим сизга яраша қолган эди-да.

✓ ХАЁТ МАНЗАРАЛАРИ

Ўтказворгандингиз-да, домулла, — «барибир одам бўлмайсан», — дегандингиз. Ахён-ахёнда шу гапингизни эслаб, қулиб қўяман. Олдиндан бир нарса дейиш қийин-да. Биласизми, ҳозир сиз ишонган, кетма-кет беш баҳо қўйган шогирдларингиздан ўн чандон зиёдрок яшайман, — қасбоб уни масхара-гандай хунук ишшайиб қаради. — Ё ҳалиям одам бўлганимга шубҳа қилаясизми?

У шогирдидан бундай мазмундаги таънани кутмаганди. Айниқса, у умрини бағишлаётган болаларни «чурвақалар» дейиши

Турмуш қуришдан аввал

«Шаръий ҳалол, расман ноқонунийми?» 3-4-сон

Шаръий никоҳ ўқитиб тўй қилиш ке-

✓ МУНОСАБАТ боис уйланишга юраги бетламади.

Муносабат боис уйланишга юраги бетламади.

Юқоридида сингари кўнғилсиз воқеаларга ким айбдор? Биринчи ўринда ота-оналар, маҳалла фаоллари ва турмуш кураётган ёшлар.

Қолаверса, ТВ ва радио орқали кичкинагина ролик ва кино лавҳалар бериб борилса, нур устига аъло нур бўлур эди. Юртимизнинг чекка-чекка қишлоқларида расмий никоҳ ҳақидидаги саводхонлик урғуларини ташкил этиш, шаръий никоҳ ўқитиб, расман никоҳдан ўтмасдан оила қурганларга жарималар белгилаш лозим. Токи жамиятнинг кичик парчаси бўлган оилалар бузилмасин, ота-оналар ажримидан болалар азият чекмасин.

Юқоридида сингари кўнғилсиз воқеаларга ким айбдор? Биринчи ўринда ота-оналар, маҳалла фаоллари ва турмуш кураётган ёшлар.

Қолаверса, ТВ ва радио орқали кичкинагина ролик ва кино лавҳалар бериб борилса, нур устига аъло нур бўлур эди. Юртимизнинг чекка-чекка қишлоқларида расмий никоҳ ҳақидидаги саводхонлик урғуларини ташкил этиш, шаръий никоҳ ўқитиб, расман никоҳдан ўтмасдан оила қурганларга жарималар белгилаш лозим. Токи жамиятнинг кичик парчаси бўлган оилалар бузилмасин, ота-оналар ажримидан болалар азият чекмасин.

Богдагул РАҲМАТУЛЛАЕВА

«ОДАМ БЎЛМАБДИ»

У собиқ шогирдини дарҳол таниди. Бир амаллаб мактабни тугатиб олган эди. Бир куни дарсга келса, ўн кун қорасини кўрсатмай кетарди. Ота-онасини чақиришу, мажлисларда муҳокама қилишлар ҳам кор қилмаганди.

«Одам бўлмайсан», — деган эди у бир гал жаҳли чиқиб ва сўнг Навоийнинг ушбу байтини айтганди:

— Эшак бирла хўтиқа қанча қилма тарбият, Ит бўлур, эшак бўлур, бўлмас асло одамий.

Бу сўзлар шогирдининг юрагига теккан шекилли, сумкасини олиб, индамай синфдан чиқиб кетганди ўшанда. У шуларни эслаб кўнгли гашланди, лекин сир бой бергани келмади.

— Домулла, ҳеч кўринмай кетдингиз. Ё пенсияга чиқиб олдингизми, дейман.

— Йўқ, ҳалиям ишлараяман.

— Оббо, ҳалиям ишлараяман денг. Бу чурвақалар билан ишлаш жонингизга тегмадими? Маош ҳам ўзига ярашади. Ўшанда жуда

иззат-нафисга тегди. Бир хаёли «тўф, сенга», деб кетмоқчи ҳам бўлди. Яна ўзини босди. Пулни узатиб, гўштни оларкан, деди:

— Одам бўлиш қийин, ука.

Барибир кайфияти бузилди. Йўлма-йўл қасбобнинг сўзларини уйлаб кетди. «Сиз ишонган, кетма-кет беш баҳо қўйган шогирдларингиздан ўн чандон зиёдрок яшайман», дейди-я, безбет. Яшашнинг моҳияти фақат пул билан ўлчанмайди-ку». У гўё шогирди билан бахшларди. «Эҳтимол, ҳар қандай вазиятда ҳам сенга ўша гапни айтмаслигим керакмиди? Аммо сен ҳам ўтказиб юборгандинг. Бирок, бир ҳақиқатни англаб ол: пулни кўпайганини пеш қилиб, ўзининг одам бўлдим, деб ҳисобласанг, қаттиқ янглишасан».

У хаёл билан уйга етиб келганини ҳам сезмай қолди. Шунданга қўлидаги гўшт зилзамбил туюлиб, елкасидан тортқилангандай бўлаётганини пайқайди. Гўштни хотинига узатаркан, секин пичирлади:

— Одам бўлмабди...

Лола УРОКОВА

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

Илгари бунақа гапларга рўйхушлик бермасдим. Энди мундоқ ўйлаб кўрсам, Бахрининг гапларида жон борга ўхшаб кўринарди. Дарҳақиқат, эримнинг кўрнамаклигини ўйласам, ҳамма нарсадан воз кечворгим келар, икки дунё бир қадам бўлиб қолган эди. Тўғри-да, ўзим ҳали ёшман, айнаи ўйнаб-қуладиган пайтим, тақдир толедан қисса ҳам, хусндан қисмаган. Бошқалардан кам жойим йўқ. Нега энди уйдан ишга, ишдан уйга бориб, мотам тугиб ўтиришим керак экан?! Хуллас, Бахрининг макрига учиб, ўша танишининг ўртоғи билан учрашдим. Гоҳ униси, гоҳ буниси, баъзан иккови бирга келиб, машинасида бизни олиб кетишарди. Уларнинг махсус хилват жойлари, ҳатто махсус хизматкори ҳам (Бахри ҳазиллашиб янгамиз дейди) бор эди. Улфати чор бўлволиб, машат қиламиз. Яширмайман, мен ҳам совга-саломга ўргандим. Энди яхши еб, яхши кийинадиган, мундоқ ўзимга қарайдиган бўлдим. Энг муҳими — бошимга тушган кўргуликни сал унутгандек эдим. Олдинги гам-андулар гўё қумликка сингиб кетгандек туюлди.

Бу дунёда ё заринг, ё зўринг бўлмаса қийин экан. Фалакнинг гардиши билан ўйнаш орттириб (ўйлаб агар, шу йўлга кираман деб сира ўйламовдим), икковига ам осонгина эришдим. Қаёққа қўлимни узатсам, етади. Уйнашим (кечирасиз, жа-а очикчасига гапирворяпман) анча қўли очик йигит чиқиб қолди, синглим ва укаларимнинг тўйида бирам ақс-отдики, ҳамма тақчил нарсаларни тоғиб берди, анча-мунчасини ўзи тўёна қилди. Ахир биласиз-ку, керакли матоҳлар нархи осмонда, ўз пулингга тополмай сарсон бўласан...

Руқия хикоясини айтатиб, жимиб қолди.

«Ҳар бир одамнинг ҳаёти ўқилмаган кизик китоб экан-да», деб ўйлади Салима. Шу тобда у Руқияни дабдурустдан оқлай ёки қоралай олмас, айнаи чоғда унинг турмушига ҳавас қилмас, унга кўпроқ ачинар, «мен бўлсам, бундай қилмасдим, қилолмасдим, бошқачароқ йўл тутардим» демоқчи бўлар, аммо у қандай йўл эканлигини ўзи ҳам билмас эди. У «кейин-чи, кейин нима бўлди? Никоб йиртилгач, қандай яшадинглар? Ахир шунча можаро, шунча гап-сўздан кейин қандай бирга яшаб келянсилар?!» деб сурамоқчи эди, Руқиянинг яна гап бошлаганини кўриб, шаштидан қайтди.

— Мендаги ўзгаришларни кўриб, эримнинг пайтавасига қурт тушиб қолди, — дея Руқия сочика ўралган термосдан пибелаларга чой қўйди. — Ичинг, энди овқатга бормай қўя қоламиз, майлими?

— Майли.

— Бир-икки марта боғчага ҳам келди эрим, ўзича хид олмоқчи бўлиб. Аммо ҳеч нарсани сезмади. Сўрай деса ўзининг тили қисик, қилмишини ҳамкасбларим билади, биз томонда бунақа ишни яшириб бўлмайди. Боғчада ҳамма менинг ёнимни олади. Охири чидолмай дўк-пўписига ўтди: «Билиб қўй, агар қадамнинг чакки боссанг, нақ терингга сомон тикман!»

— Олдин ўзингга бок, кейин ногора қоқ! — дедим башарасига тик қараб.

Орадан кўп ўтмай, халиги манжалақидан бутунлай қўлини ювиб, қўлигига уриб қайтиб келди. Ўз кўзи билан кўрганидан кейингина суюкоёқлигига ишонибди. Энди сафарга бормаидиган, ишдан вақтли қайтиб, мен келгунча уларни сугуриб-тозалайдиган, ҳатто овқат қилиб, болаларга қараб турадиган одат чиқарди. Ўзимча ўйланиб қолдим: ҳар нима бўлсаям, болаларнинг отаси, ўтган ишга сававот дейману барибир рўйхушлик бергим келмайди, аламнинг доғи хали-

ҳануз кўнгилдан аримаган, бегоналардўк қовоқ-тумшўқ қилиб юрамиз, зўрга гаплашамиз. Бунақада болаларнинг тарбияси нима бўлиши маълум - қуш уясида кўрганини қилади. Бобқошларнинг юзига дадил қарай олмай, ичимдан зил кетаман. Нихоят, орага қариндош-уруғ, қўни-қўшнилар тушишди. Ҳай, нима бўлса бўлар, бурнига сув кирди шекилли, мен ҳам ҳақимни кўймадим-ку, дедиму шайтонга ҳай бердим. Хуллас, ярашгандек бўлдиқ. Ўша-ўша яна эр-хотин — қўш ҳўкисмиз. Аммо биз энди бири-биримиз учун бутунлай бегона одамлар эдик. Илгариги яқинлик-инноклик йўқ; ўртадан парда кўтарилган. Энди уни қайта тиклаб бўлмасди. Тўғрисини айтсам, бунинг кераги ҳам йўққа ўхшар, гўё инонихтиёрим ҳам энди ўзимда эмасдай эди. Бу гапларни нима учун сизга айтяпман — ўзим ҳам билмайман. Барбир кимгадир ёрилиб, кўнглимни бўшатиб олишим ке-

Шодмон ОТАБЕК

бўлмаган эди. Тўққиз йиллик турмуши асосан қутиш, орзу-армон билан ўтганга ўхшайди. Бунинг нимасини гапирари? Гапирган билан Руқия тушунарикин?! Танаси бошқа, дард билмас. Айниса, унинг дарди... Буни ҳаммагаям айтиб бўлавермайди...

Еруғ, қувончли кунлар хотирадан тез кўтарилади. Дардни, гуссини унутиш оғир, у чой идишдаги қуйқадек кўнгил тубига чўкиб қолади. Салима буну шу тобда, илк бор умр дафтарини варақлаш эҳтиёжи туғилганда яна бир қарра туйди. Мундоқ ўйлаб кўрса, турмуш қургандан кейин бир-икки йил ўзини чинакам бахтли ҳисоблаган экан.

Дарвоқе, ҳаммаси нимадан бошланган эди? Худди кечагидек ёдда, ўша куну...

Ўша кун бир умр ёдидан чиқмайди. Иш вақти тугаётган, Салима охириги кийимликни бичар, бармоқлари оғриб, қайчи ушлашдан безиллаб қолган эди. Чеварларнинг кўпчилиги ишини битириб, уй-уйга кетган, ҳайхотдай кенг, ойнаванд хонада дугонаси уни бетоқат қутиб турарди.

— Бўлақол энди, чаласини эртага битирарсан, — деди Ҳамида шошириб. — Кеч қолкетдик.

— Ҳмм, поччамлар ичкиби қоладими? — Салима яқинда турмушга чиққан дугонасига тегажўқлик қилган бўлди.

— Ҳали кўрамыз, бошингга тушганда ҳаммадан бурун уйга гизиллаб қоларсан, — деди Ҳамида.

— Вой, қанийди шу гапингга фаришталар омин деворса, — Салима анжомларини йиғиштираркан, ёлғондакам уф тортиб қўйди.

— Йигитларнинг кўзи қаёқда экан? — деди Ҳамида ўзича хунуб бўлиб. — Нахотки шундай қизни кўришмаса? Йигит бўлганимда фақат сенга уйланардим. Рост айтяпман. Энди, ўзинг ҳам жа-а ошириб юборясан. Ўша воқеадан кейин хуррак бўлиб қолдинг, анча-мунчасини ёнингга йўлатмаяпсан. Бунақада бўлмайди-да.

— Э бўлмаса бўлмас, менга нима! — Салима қўл силтаб, сумкачасидан тароғини олди ва тошойнага қараб, зарда билан соч тарай бошлади.

Шу маҳал чевархона эшиги очилиб, остонада қора «дипломат» кўтарган йигит кўринди.

— Мумкинми? — у жавоб ҳам қутмай тўғри юриб келди ва узун столга сумкасини қўйиб, ичидан кийимлигини олди. — Шим тиктирмоқчи эдим.

— Иш вақтимиз тугади, эртага келинг! — дея Ҳамида эътирозга ўрин қолдирмайдиган оҳангда, жиддий-босиқ жавоб қилди.

Йигит кийимлигини ушлаган қўйи гоҳ Ҳамидага, гоҳ Салимага қараганча туриб қолди. Ўзича хижолат бўлди.

— Кечирасизлар, мен... менга жуда зарур эди.

— Ҳаммининг ҳам иши ўзига зарил, — Ҳамида энди танбех бергандек, чертиб чертиб гапирди. — Ҳозир шошиб турибмиз — тезроқ уйга бориш керак. Болачақ, қозон-товоқ дегандек. Ола хуржун бўйинга тушганда, биласиз. Сиз... уйланганмисиз ўзи?

— Ҳозирча... йўқ, — тўсатдан берилган саволдан йигит саросималанди.

— Ҳозирча деганингиз нимаси? — Ҳамида мужжал жавобдан қоникмай, қошларини чимирди.

(Давоми бор)

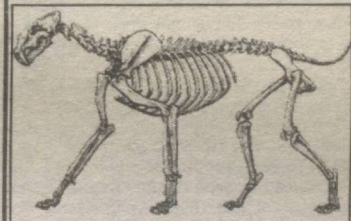

**ОЛАМ
ЧЕКИШГА
ҚАРШИ САХОВАТ**

Саудия Арабистонининг Тоиф шаҳрида яшовчи машҳур ва омадли ишбилармон кишилардан бири чекишни ташлагани учун ўғлини 267 минг доллар муқофот билан тақдирлади. Йигит отасининг бу саховати ҳақида ўз ҳисоб рақамига келиб тушган катта миқдордаги қутилмаган маблағ ҳақида сўрашга борганида банк ходимларидан билиб олди. «Мен 9 йилдан бери тинимсиз чекиб келаётган ўғлим ниҳоят, бу зарарли одатини ташлаш учун ўзида ирода топганидан жуда хурсандман», - дейди собиқ кашанданин отаси.

**11 МИНГ
ЙИЛЛИК ДЎСТ**

Кипрда қадимги мушук скелети топилди. У ҳозирги Африка ёввойи мушугига ўхшайди. Археологлар уни одам қабридан топишган. Афтидан, у эгасига қўшиб кўмилган. Катта миқдордаги бойликлар ҳам бўлган

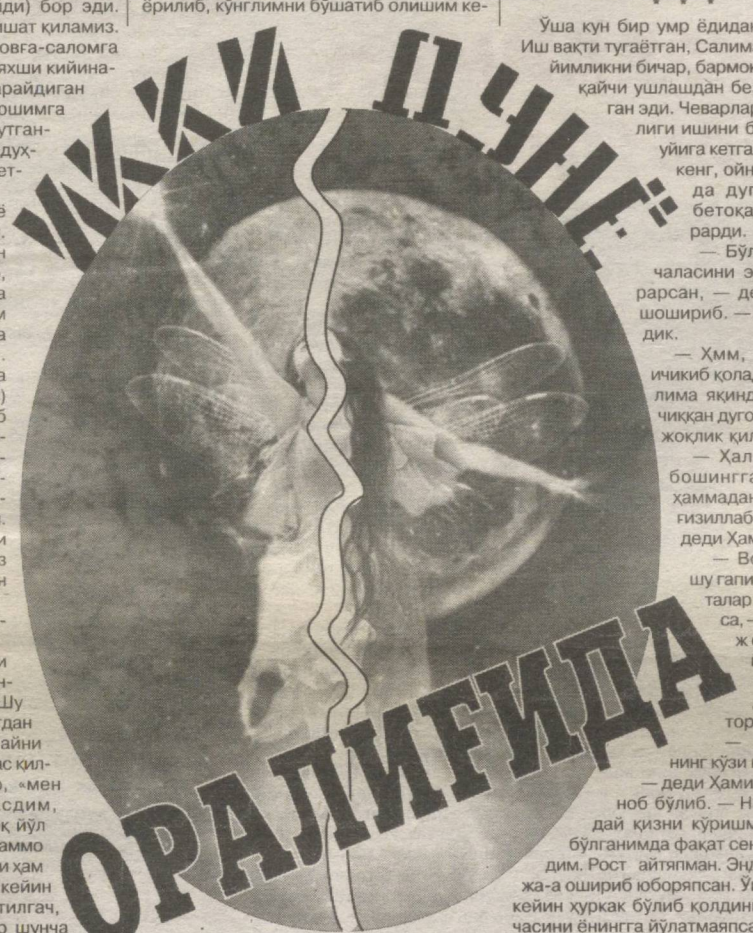

Неолит даврига оид бу қабрда мушук мушук тасодифан пайдо бўлган эмас. Олимларнинг фикрича, Кипрда ёввойи мушуклар бундан 11-минг йил олдин одамлар хонадонига кириб кела бошлаган. Бунга қадимги одамларнинг оғборларида гўжғон ўйнаган сиқчон ва каламушлар сабаб бўлган. Кемирувчилардан қутулмаётган одамлар мушукларнинг бу ҳолис хизматларини муносиб баҳолаб, уларни ўзларига дўст тутишган. Орадан бир неча миңг йиллар ўтса ҳамки, бу дўстлик ўша даврдагидек мустаҳкамдир.

**“МАТРЕШКИ”
РУСМИ ЁКИ ЯПОН?**

Русларнинг “Матрешки” деб аталадиган кўгирчоқларини яхши биласиз. Булар ичи қовак қилиб ишланган бўлиб, кичиклари катталарининг ичига солиб қўйилаверади. Ҳозирги кунда “матрешки” услубидаги идишлар ҳам кўпайиб кетган. Масалан, костреюлкалар, туздонлар, зирак қутилар ва ҳоказо. Аслида, матрешкиларнинг кашфиётчиси японлар экан. 1890 йили доңишманд Фукуримининг бир-бирининг ичинини тўлдириб турадиган ката-кичик говак ҳайкалчалари Япониядан Россияга олиб келинган.

Наргиза САРИМОВА тўйёрлади.

Бугун Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тоҳир Саидовни газетхонга таништиришга ҳожат йўқ. Чунки театр ва кино санъатида яратган турли хил образлари билан аллақачон мухлислари кўнглидан жой олган. У ҳам инсон, ҳам актёр сифатида ўз ўрнига эга. Яхшиси, Ўзбек Миллий академик театри актёри Тоҳир Саидов яратган унлаб образлари, қаҳрамонларини бирма-бир санаб ўтирмайлик-да, у билан тайёрлаган суҳбатимизни эътиборингизга ҳавола этайлик.

— Тоҳир ака, ҳаммамиз болалигимиз, ёшлигимизни эсласак, чуқур хўрсиниб кўямиз. Гарчи бу кайтмас фаслнинг қайтмаслигини билмас-да, барибир эслайверамиз. Хўш?..

— Энди навбат менгами, унда бошладик. Хоразм вилоятининг Янгибозор туманидаги Боголон деган машҳур қишлоқиданман асли. Оиламиздаги саккиз фарзанднинг учинчи-

Тоҳир САИДОВ:

САҲНАДА ЙИҒЛАЙМАН, КУЛАМАН, ҲАЁТДА ЭСА...

симан. Атрофида шунча опа-укалари бўлган боланинг ёшлиги ёмон ўтармиди? Иккита меҳрибон опанинг орасида маза қилиб ўсиб-улгайганман. Ҳар қанча юмуш бўлса улардан ортмасди. Уларнинг муруватпешаликларидан фойдаланиб, кўлимга китоб олардиган олма тагига қўйилган сўрида маза қилиб ухлаб, сўнг... ўқирдим. Онам раҳматлик ниҳоятда бағри кенг, сабрли аёл эдилар. Мени аяганларини, эркалаб ўстирганларини энди айтмай қўяломай.

— Ҳамма оилада деярли шундай: ўғил отасига, қиз онасига тортади. Сиз-чи? Отангизга эргашиб, қайси фазилатларини ўрганиб, ўзлаштирамансиз?

— Мен, очигини айтмай, фарзандларига ҳалол лўқма едириб, тўғри йўл кўрсатиб, оқни оқ, қорани қора деб яшашни ўргатган ҳалол бир отанинг ўғлиман. У киши бизни бўлар-бўлмасга уришмасди, ҳар доим битта гапни тез-тез такрорлашдан чарчамасди. «Болаларимиз бир сандиқ бойлик мерос қолдираман, деб ўзингни ўққа-чўққа ураверма. Топганларингни уларнинг илм ўрганишлари, тўғри йўлдан боришлари учун сарфла. Шунда улар келажакда у сандиқ бойлигини ўзлари топдилар», — дерди.

— Сиз илк бор Машраб Бобоевнинг «Кўнгли кўчалари» видеофильмидаги Гадоё образини яратдингиз. Биламиз, бу образ комик. Шунданми, Тоҳир Саидовни томошабин комик актёр сифатида кашф қилган эди. Аммо кейинги яратган қаҳрамонларингиз жиддий, ҳатто баъзилари ўта мураккаб («Сўғдиёна» фильмидаги ота образи) қиёфалар. Умуман, сиз ролларни танлаб ўйнайсизми ёки роллар сизни танлайдими?

— Институтда ўқиб юрган пайтларим устозим Абдурахмон Сайфуддинов: «Актёр ҳар қандай ролга тайёр туриши керак. Бугун шох ролини ўйнасанг, эртага гадоини, прокурор образини маромига етказиб қўйгин-у, ўғри ролини ундан ҳам қўйиллатиб ўйнагин», — дерди. Кўпчилик менга сизда юмор хисси кучли дейишди. Йўқ,

мен дардли актёрман. Жанр танламайман. Саҳнада рақсга туша оламан, кўшиқ куйлайман, керак бўлса йиғлайман, куламан. Яратгандан сўрайман: «Э, Худо, қулдиргину ҳеч қачон йиғлатмагин!»

— Саҳнада бошқа, ҳаётда эса ўзи яратган образнинг тескари-си бўлиб яшаш... қандай бўлади?

— Мен истаймани, йўқми, актёрман ахир. Роль таллашиб юриш-ниям ўзимга эп кўрмайман. Саҳна ўз номи билан саҳна. Томошабин ол-

динга сунъий, юзаки қиёфада чиқсам, қабул қилмайди. Биламиз, ҳар доим яхши инсон қиёфасини яратишга интилиб, фақат шу роль билан овора бўлиб қолганлар кўп ўтмай, бу йўлни ташлаб кетишади. Фаррош ролини ўйнашдан, кир кийимлар кийиб саҳнага чиқшдан ор қиладиганлар ҳам бор. Мухлисни ҳеч қачон алдаб бўлмайди. Саҳнага ясаниб чиқиб фарзандлари ташлаб кетган она ролини ёки ёлғиз ота образини яратиб бўлмайди-ку! Демокчиманки, саҳна бошқа, ҳаёт бошқа. Лекин иккаласининг ҳам шарафқасмиз қонунлари бор: юзсизлик, бачканалик, ёлғонни кечирмайди!

— Энди эслаганингизда ўз ижроингиздан кўнглингиз тўладиган роллар ҳақида гаплашсак.

— Санъаткор ўзи яратган роллари билан халқ орасида танилдимми, демек, бахти шу. Гадоё образидан кейин Ҳамлетни ижро этдим. Одамлар «Гадоё» «Ҳамлет»ни ўйнабди, дейишганини эшитиб, хурсанд бўламан. Эллик-олтмиш йиллаб санъат соҳасида юриб мана шу номга эга бўлолмаганлар бор.

— Сизнинг оилага, оналик ва

ГУРУНГ
оталик масъулиятига муносабатингиз кўпчилик учун қизиқарли. Бундан анча йиллар илгари бир даврада қизини узатаётган ота ҳақида таъсирчан бир шеър ўқигандингиз. Ўзингиз ҳам қиз узатиб, қайнота бўладиган ёшга етибсиз...

— Оила — муқаддас тушунча. Айниқса, отанинг масъулияти оғир. Фарзанд тарбиясида кўпроқ оналар масъул дейишади. Аммо баҳр отага берилади. Шунинг доимо чин юракдан ҳис қиламан. Бугун уч фарзандим ҳам улгайиб қолишди. Аёлим Дилобархон билан ҳамкасбимиз, у радиога, мен эса театру сўёмкалардан сўнг кечкурун оила даврасида кичкина «йиғилиш» ўтказамиз. Ҳам-

манинг мақоми бор. Кўпроқ мен гапираман, чунки оталик ваколати каттароқ-да. Кейин оналарига навбат тегади. Ниҳоят, болаларни эшитамиз ва яқини хайрли тугайди: қарор «ҳамма ўз бурчи-вазифасини, демек, ота-оталигини, она-оналигини, фарзандлар эса фарзандлик бурчларини ҳалол адо этишсин!»

Ҳаёт чархалаги тинмай айланаверади. Бир пайтлар мен ҳам бир отани йиғлатиб, қизини водидан Хоразмга олиб кетганман. Яқин кунларда, насиб этса, қайнотамнинг аҳволи ўзимнинг ҳам бошимга тушишини сезиб, ўйлаб ўтирибман. Илоийм, қиз катта қилаётган ҳар бир отани шундай кунларга етказсин, бахтини, тахтини кўриш насиб этсин.

— Тоҳир ака, кўпчилик сизни актёрлигингиздан ташқари яхшигина қизиқчи эканлигингизни ҳам билади. Шу боис Кулгу куну муносабати билан «Оила ва жамият» ўқувчилари-га тилакларингиз?

— Менинг кечимга қулдириш тушса, қулдираман, йиғлатиш тушиб қолса, нима қилай, йиғлатишгаям мажбурман. Демак, қизиқчилик актёрлик билан эгизак. Бир-бирини тўлдирди. Айниқса, бизнинг ўзбек қизиқчилик санъат мактабининг ўзига хос аъёнлари бор. Машҳур Муҳиддин Дарвишнинг оласиёми, ёки бетактор санъаткор Ҳожибой Тожибойни эслаймизми (иккисини ҳам Оллоҳ раҳмат қилсин), улар чинакамга санъатимиз фидойилари эди. Ана шу булоқлардан, қолаверса, халқимиз севган қизиқчи-аскиячиларга эргашиб, ўрганиб кўлимиздан келгунича шукри, хизмат қилаймиз. Ҳақиқий бахони берадиган ҳакам — шинаванда, муҳлис. Мен зўрман, нима десам, одамлар кулаверади, дейишдан Худо асрасин. Ниятим битта: Илоё, ҳамма юртдошларимизга фақат 1 апрель — Кулгу кунинда эмас, ҳар кун кулиб яшамок насиб этсин!

Нигора РАҲМОНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири

«ЭНГ ЗУККО ОИЛА» ФИКР БЕЛЛАШУВИГА МАРҲАМАТ!

1-САВОЛ

Машҳур масалчи Эзопдан бир дехқон сўради:
— Мен кечалари ухлаёлмай чиқаялман — битта масала мени қийнаб, ҳоли-жонимга қўймайди. Экин экаман, уларни ўғитлайман, тагини юмшатаман, суғораман, хуллас, тинимсиз парвариш қиламан. Лекин мен эккан экинлар бегона ўтларга нисбатан секин ўсади. Бегона ўтларни ўтаб ниқсам ҳам улар тез ривожланаверади. Бунинг сабаби нима?

Дехқоннинг бу саволига Эзоп донишмандлик билан жавоб берган. Бир мулоҳаза қилиб кўринг-чи, у бу саволга нима деб жавоб берган бўлиши мумкин?

2-САВОЛ

Бир ҳайвон борки, у жудаям хушёр ва сергак. Ҳатто, у ҳақда турли нақллар ҳам тўқилган. У шундай сергайрат ва эҳтиёткорки, ухлаётган пайтида бир кўзи уйқуда бўлса, бир кўзи уйғок бўлади. Гап қайси жонзот ҳақида борапти?

Ғолиблар учун тахририятнинг махсус совғаси бор.

ОАЖ «AGRO INVEST
SUG'URTA»

қуйидаги сугурта турларини тақдим қилади:

- Бахтсиз ҳодисалардан эҳтиёт шарт сугурта қилиш;
- саровга қўйилган мол-мулкларни комплекс сугурта қилиш;
- транспорт воситаларини сугурта қилиш;
- аптека кредитларини комплекс сугурта қилиш;
- йўлдаги мол-мулкларни (юкларни) сугурта қилиш;
- кредитларни сугурта қилиш;
- табдиркорлик таваккалчиликларини сугурта қилиш;
- лизингга олинган қишлоқ хўжалик техникаларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштирувчиларнинг бўлагуси бошқалиқ дон экинларида (бугдой, арпа, сулу, жаводр) кам ҳоқсиз олиши натижасида кўрадиган молиявий зарарларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштирувчиларнинг пахта экишидан кам ҳоқсиз олиши натижасида кўрадиган молиявий зарарларини сугурта қилиш.

ОАЖ «AGRO INVEST SUG'URTA» —
бизнесда энг ишончли ҳамкор!
ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 273-74-86 (факс),
273-74-69, 273-74-59

КЕЙИНГИ СОҢЛАРДА:

ҚИСМАТ СИНОВЛАРИ

...Қизчам менинг бўйнимдан кучиб «дада» деб тили чиқди. Агар тирик қолмаганимда ёки жароҳат бундан ҳам жиддийроқ бўлганда унинг сўзларини эшитолмай қолардим...

БОЛАНГИЗ КОМПЬЮТЕРНИ СЕВАДИ. СИЗ БОЛАНГИЗНИ КЎПРОҚ СЕВИН!

Бугун кўп хонадонларда компьютер бор. Йўқларининг болалари ҳам компьютер салонларида истаганча ўйнайдилар. Лекин бунинг салбий оқибатларини камайитиришни ота-оналар ҳар доим ҳам ўйлайвермайдилар. Ёш болалар компьютерда ишлаганларида эътибор берилиши зарур бўлган 4 та асосий омил бор. Булар...

«Оила ва жамият» газетаси жамоаси Ўзбекистон халқ шоири Иқбол МИРЗОГА турмуш ўртоғи
Гулнора АКБАРОВАнинг
вафот этганиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Фойдаланилмаган қўлёзмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.	Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ		ОБУНА ИНДЕКСИ — 176
«Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида chop этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топириш вақти — 15:00. Босишга топирилди — 16:00	Қабулхона: (тел. ва факс) 233-28-20	МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 700000 Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй Мўлжал: «Оло» бозори ёнида	Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буортма Г — 232. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади — 12661
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru oilavajamiyat@rambler.ru	Мухбирлар: 233-04-35, 234-25-46	Web-site: oilavajamiyat.uz	Навбатчи — Нигора РАҲМОНОВА Саҳифаловчилар — Илҳом ЖУМАНОВ, Шерзод БАРОҚОВ Мусаҳҳиҳ — Саидгани САЙДАЛИМОВ
	Газета тахририят компьютер базасида терияди ва саҳифаланди.		ISSN 2010-7609
			2 3 4 5 6 7 8